

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Ταχ. Δ/νση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
E-mail: depek_spoudon@minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Π. Καψιώτη
Τηλέφωνο: 210 344 32 78
Fax: 210 344 23 65

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας:

Μαρούσι, 18-10-2016
Αριθ. Πρωτ. . Φ3/173809/Δ4

ΠΡΟΣ:

- Γραφεία Σχολικών Συμβούλων (μέσω των Περιφερειακών ΔΕ)
- Δ/νσεις Δ/θμιας Εκπ/σης
- Επαγγελματικά Λύκεια (μέσω των Δ/νσεων Δ.Ε.)
- Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων Θεσσαλονίκης 151 176 10 Καλλιθέα

ΚΟΙΝ.:

- Περιφερειακές Δ/νσεις Εκπ/σης
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής Αν. Τσόχα 36, 115 21, Αθήνα

ΘΕΜΑ: Ύλη και Οδηγίες διδασκαλίας για το μάθημα Επιλογής «Αρχές Οικονομίας» της Α΄ τάξης ΕΠΑ.Λ., τα Τεχνολογικά-Επαγγελματικά μαθήματα του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας της Β΄ τάξης ΕΠΑ.Λ. και τα μαθημάτα ειδικοτήτων του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας της Γ΄ τάξης Ημερήσιου και Γ΄ και Δ΄ τάξης Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. για το σχ. έτος 2016-2017

Μετά από τη σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Πράξη 38/22-09-2016 Δ.Σ. Ι.Ε.Π.), σας αποστέλλουμε την ύλη και τις αντίστοιχες για τη διδασκαλία:

- ▶ του μαθήματος Επιλογής **«Αρχές Οικονομίας»** της Α΄ τάξης Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑ.Λ.,
- ▶ των Τεχνολογικών-Επαγγελματικών μαθημάτων του **Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας** της Β΄ τάξης Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. και
- ▶ των μαθημάτων ειδικοτήτων του **Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας** της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και Γ΄ και Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ.

για το σχ. έτος 2016-2017:

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ & ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑ.Λ.		
Α/Α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομίας	2
Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΠΑ.Λ.		
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
Α/Α	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Λογιστικής	3Θ+3Ε
2	Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ	2Θ
3	Θεωρία Τουρισμού και Εφαρμογές	3Ε
4	Εισαγωγή στην Εφοδιαστική (Logistics)	2Θ
5	Χρηματοπιστωτικές Συναλλαγές – Λογιστικά Φύλλα (EXCEL)	2Ε
6	Στοιχεία Δικαίου (Αστικό-Εμπορικό-Εργατικό-Τουριστικό)	4Θ
7	Οικονομικά Μαθηματικά & Στατιστική	2Θ
Β΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑ.Λ.		
Α/Α	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Λογιστικής	3Θ+3Ε
2	Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ	2Θ
3	Θεωρία Τουρισμού και Εφαρμογές	3Ε
4	Εισαγωγή στην Εφοδιαστική (Logistics)	2Θ
5	Στοιχεία Δικαίου (Αστικό--Εργατικό)	2Θ
Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΠΑ.Λ.		
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών		
Α/Α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4Θ
2	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης	4Θ
3	Φορολογική Πρακτική	2Θ+4Ε
4	Λογιστικές Εφαρμογές	4Ε
5	Επικοινωνία και Δημόσιες Σχέσεις	3Θ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4Θ
2	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης	4Θ
3	Εφαρμογές Εφοδιαστικής (Logistics)	2Θ+3Ε
4	Οργάνωση και Διαχείριση Μεταφορών	2Θ+2Ε
5	Λογιστικές Εφαρμογές	4Ε
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4Θ
2	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης	4Θ
3	Εφαρμογές Marketing	2Θ+2Ε
4	Δημιουργία και Προβολή της Διαφήμισης	2Θ+3Ε
5	Λογιστικές Εφαρμογές	4Ε
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Οικονομίας και Διοίκησης στον Τουρισμό		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4Θ
2	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης	4Θ
3	Εφαρμογές στον Τουρισμό	6Θ
4	Γεωγραφία Τουρισμού	5Θ
5	Γαλλικά ή Γερμανικά	2Θ
Γ΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑ.Λ.		
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Σύγχρονο Περιβάλλον Γραφείου	2Θ+4Ε
2	Λογιστικές Εφαρμογές	4Ε
3	Επικοινωνία και Δημόσιες Σχέσεις	3Θ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Οργάνωση και Διαχείριση Αποθηκών	3Θ+2Ε
2	Οικονομικά Μαθηματικά και Στατιστική	3Θ
3	Εφαρμογές Εφοδιαστικής (Logistics)	2Θ+3Ε

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Διαφήμιση Επικοινωνία και Δημόσιες Σχέσεις	2Θ+2Ε
2	Οικονομικά Μαθηματικά και Στατιστική	3Θ
3	Εφαρμογές Marketing	2Θ+2Ε
4	Δημιουργία και Προβολή της Διαφήμισης	2Θ+2Ε
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Οικονομίας και Διοίκησης στον Τουρισμό		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Οργάνωση και Λειτουργία Τουριστικών και Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων	2Θ+4Ε
2	Γεωγραφία Τουρισμού	5Θ
3	Γαλλικά ή Γερμανικά	2Θ
Δ' ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑ.Λ.		
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4Θ
2	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης	4Θ
3	Φορολογική Πρακτική	2Θ+4Ε
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4Θ
2	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης	4Θ
3	Οργάνωση και Διαχείριση Μεταφορών	2Θ+2Ε
4	Λογιστικές Εφαρμογές	4Ε
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4Θ
2	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης	4Θ
3	Λογιστικές Εφαρμογές	4Ε
4	Δημιουργία και Προβολή της Διαφήμισης	2Ε

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Υπάλληλος Οικονομίας και Διοίκησης στον Τουρισμό		
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΩΡΕΣ
1	<u>Αρχές Οικονομικής Θεωρίας</u>	4Θ
2	<u>Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης</u>	4Θ
3	<u>Εφαρμογές στον Τουρισμό</u>	6Ε

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ & ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (2Ω)

Α΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2322/τ.Β΄/31.12.1999](#) (σελ. 30631-30635)

Διδακτέα ύλη:

Από το βιβλίο «**Αρχές Οικονομίας**» (συγγραφείς: Γεώργιος Κώττης, Αθηνά Πετράκη-Κώττη, Δέσποινα Μοσχολέα) οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο. 1: Βασικές Οικονομικές Έννοιες

1. Οι ανάγκες
  - 1.1 Διακρίσεις των αναγκών
  - 1.2 Ιδιότητες των οικονομικών αναγκών
2. Αγαθά
  - 2.1 Διακρίσεις Αγαθών
3. Οι Συντελεστές της παραγωγής
5. Το Οικονομικό κύκλωμα

Οι ερωτήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 2: Το Οικονομικό Πρόβλημα

1. Το κύριο οικονομικό πρόβλημα και η Οικονομική Επιστήμη
  - 1.1 Τα επιμέρους οικονομικά προβλήματα
2. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων
  - 2.1 Η έννοια της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων.

Οι ερωτήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 3: Η Ζήτηση Αγαθών και Υπηρεσιών

1. Το σύστημα της αγοράς
2. Η ζήτηση προϊόντων
  - 2.1 Γενικά για τη ζήτηση προϊόντων

- 2.2 Ο νόμος της ζήτησης
- 2.3 Ατομική και συνολική ζήτηση
- 2.4 Η καμπύλη ζήτησης
- 2.5 Άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης

Οι ερωτήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 4: Η προσφορά αγαθών και υπηρεσιών

1. Η προσφορά αγαθών και υπηρεσιών
  - 1.1 Γενικά για την προσφορά
  - 1.2 Ο νόμος της προσφοράς
  - 1.3 Ατομική και συνολική προσφορά
  - 1.4 Η καμπύλη προσφοράς
  - 1.5 Άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες της προσφοράς

Οι ερωτήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 9: Εγχώριο και Εθνικό Προϊόν και Εισόδημα

1. Η αποτελεσματικότητα της οικονομίας.
2. Ακαθάριστο εθνικό και ακαθάριστο εγχώριο προϊόν
  - 2.1 Έννοια και ορισμός
3. Εθνικό εισόδημα
4. Το ακαθάριστο Εθνικό (ή εγχώριο) προϊόν (ή εισόδημα) ως δείκτης Οικονομικής ευημερίας
5. Η διανομή του εισοδήματος
  - 5.1 Το πρόβλημα της φτώχειας
  - 5.2 Το πρόβλημα της άνισης διανομής του εισοδήματος

Οι ερωτήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 10: Πληθωρισμός και Ανεργία

1. Πληθωρισμός
  - 1.1 Τι είναι πληθωρισμός
  - 1.2 Συνέπειες του πληθωρισμού
2. Ανεργία
  - 2.1 Τι είναι ανεργία
  - 2.3 Οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της ανεργίας

Οι ερωτήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 11: Χρήμα, Τραπεζικό Σύστημα και Χρηματιστήρια

1. Το χρήμα
  - 1.1 Έννοια και λειτουργίες του χρήματος
  - 1.2 Τα είδη του χρήματος

Οι ερωτήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ (3Θ+3Ε)

Β΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1561/τ.Β΄/17.08.2007](#), (σελ. 22559-22572)

Σημαντική διευκρίνιση: Ειδικά κατά το σχολικό έτος 2016-2017, που εφαρμόζεται για πρώτη φορά το νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Α΄ και Β΄ τάξης των ΕΠΑ.Λ., ορισμένοι από τους μαθητές και τις μαθήτριες του Τομέα, ενδέχεται να έχουν διδαχθεί μεγάλο μέρος του περιεχομένου του εν λόγω μαθήματος στο πλαίσιο του μαθήματος «Αρχές Λογιστικής» της Α΄ τάξης της Ομάδας Προσανατολισμού Διοίκησης και Οικονομίας. Για τον σκοπό αυτό, οι διδάσκοντες/διδάσκουσες εκπαιδευτικοί οφείλουν να διασφαλίσουν ότι όλοι οι μαθητές και μαθήτριες ξεκινούν από το ίδιο γνωστικό υπόβαθρο στο μάθημα της Λογιστικής και να προσαρμόσουν τον προγραμματισμό της διδασκαλίας τους ανάλογα. Σε κάθε περίπτωση, κρίνεται σκόπιμη και επωφελής για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες η επανάληψη των εισαγωγικών/θεμελιωδών εννοιών της Λογιστικής.

Διδακτέα ύλη:

Από το βιβλίο «**Αρχές Λογιστικής**» (συγγραφείς: Αριστοτέλης Κοντάκος, Κώστας Μαργαρώνης, Αντώνης Ζαρίφης) οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή-Βασικές Έννοιες

- 1.1. Ανάγκες-αγαθά. Οικονομικοί Οργανισμοί
- 1.2. Οι επιχειρήσεις
- 1.3. Η περιουσία της επιχείρησης-Διακρίσεις της περιουσίας-Εφαρμογή
- 1.4. Διακρίσεις του Ενεργητικού και του Παθητικού
- 1.5. Εφαρμογή
- 1.6. Ερωτήσεις-Ασκήσεις
- 1.7. Έννοια και σκοποί της Λογιστικής-Εξέλιξη της Λογιστικής-Διακρίσεις της Λογιστικής-Η Λογιστική και οι άλλες επιστήμες-Ο ρόλος του λογιστή

Κεφάλαιο 2: Εμφάνιση της Περιουσίας ή Οικονομικής Κατάστασης της Επιχείρησης

- 2.1. Γενικά
- 2.2. Απογραφή-Είδη απογραφής-Διαχειριστική Χρήση-Υπόδειγμα απογραφής
- 2.3. Ισολογισμός-Υπόδειγμα ισολογισμού-Μορφές Ισολογισμού
- 2.4. Ερωτήσεις-Ασκήσεις

Κεφάλαιο 3: Οι Μεταβολές των Περιουσιακών Στοιχείων της Επιχείρησης και η Παρακολούθησή τους

- 3.1. Μεταβολές της περιουσίας-Διαδοχικοί ισολογισμοί-Ασκήσεις
- 3.2. Οι λογαριασμοί
- 3.3. Κανόνες λειτουργίας των λογαριασμών
- 3.4. Ανάλυση λογιστικών γεγονότων
- 3.5. Παράδειγμα τήρησης λογαριασμών
- 3.6. Μεταφορά ενός λογαριασμού σε άλλον
- 3.7. Ερωτήσεις-Ασκήσεις

Κεφάλαιο 4: Διπλογραφική ή Διγραφική Μέθοδος Εγγραφών

- 4.1. Οι βασικές αρχές της διπλογραφικής μεθόδου
- 4.2. Ημερολόγιο
- 4.3. Γενικό Καθολικό
- 4.4. Ισοζύγιο λογαριασμών Γενικού Καθολικού
- 4.5. Ερωτήσεις-Ασκήσεις

Κεφάλαιο 5: Κατάταξη Λογαριασμών σε Γενικές Ομάδες Μεγαλύτερη Ανάλυση της Καθαρής Περιουσίας

- 5.1. Γενικά
- 5.2. Λογαριασμοί Ενεργητικού
- 5.3. Λογαριασμοί Πραγματικού Παθητικού
- 5.4. Λογαριασμοί Καθαρής Περιουσίας
- 5.5 Ερωτήσεις-Ασκήσεις

Κεφάλαιο 6: Οι Λογαριασμοί από Οργανωτική Άποψη και η Διάκρισή τους Κατά Μέγεθος

- 6.1. Ανάγκη διάκρισης
- 6.2. Λογαριασμοί γενικοί ή περιληπτικοί, ειδικοί ή αναλυτικοί
- 6.3. Πρωτοβάθμιοι, δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κτλ. λογαριασμοί
- 6.4. Ο λογιστικός χειρισμός των γενικών και των ειδικών λογαριασμών
- 6.5. Καταστάσεις συμφωνίας ή ισοζύγια των αναλυτικών λογαριασμών
- 6.6. Εφαρμογή
- 6.7. Ερωτήσεις-Ασκήσεις

Κεφάλαιο 7: Διάκριση των Λογαριασμών Ανάλογα με τη Φύση ή το Περιεχόμενό τους

- 7.1 Γενικά
- 7.2 Λογαριασμοί αξιών
- 7.3 Λογαριασμοί προσώπων ή προσωπικοί
- 7.4 Λογαριασμοί εξόδων
- 7.5 Λογαριασμοί εσόδων

- 7.6 Αντίθετοι λογαριασμοί
- 7.7 Αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων
- 7.8 Λογαριασμοί Εκμεταλλεύσεων και Αποτελεσμάτων χρήσης
- 7.9 Αμιγείς και μεικτοί λογαριασμοί
- 7.10 Διάμεσοι ή ενδιάμεσοι λογαριασμοί
- 7.11 Λογαριασμοί προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα
- 7.12 Μεταβατικοί λογαριασμοί
- 7.13 Λογαριασμοί Τάξης
- 7.14 Ερωτήσεις – Ασκήσεις

Κεφάλαιο 8: Λογιστικά Βιβλία- Λογιστικά Σφάλματα

8.2. Τα λογιστικά βιβλία

Κεφάλαιο 9: Ισολογισμός τέλους χρήσης

- 9.1 Γενικά
- 9.2 Προσαρμογή των λογαριασμών στην απογραφή
- 9.3 Η λογιστική εργασία στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης. Η σειρά των λογιστικών εργασιών
- 9.4 Ανάλυση των λογιστικών εργασιών που γίνονται στο τέλος της χρήσης
- 9.5 Γενική Εφαρμογή
- 9.6 Ερωτήσεις – Ασκήσεις

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ (2Θ)

Β΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2322/τ.Β΄/31.12.1999](#), (σελ. 30722-30725)

Διδακτέα ύλη:

Από το βιβλίο «**Αρχές Μάρκετινγκ**» (συγγραφείς: Άγγελος Βάθης, Δημήτριος Ζωντήρος, Χάρις-Λουίζα Σπεντζούρη, Πέτρος Τομάρας) οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: Το Μάρκετινγκ στη Σύγχρονη Κοινωνία

- 1.1 Έννοια και περιεχόμενο του Μάρκετινγκ
- 1.2 Η φιλοσοφία του Μάρκετινγκ
- 1.3 Η οικονομική σημασία του Μάρκετινγκ
- 1.4 Οι κατηγορίες του Μάρκετινγκ, τα πεδία και οι περιορισμοί εφαρμογής του
- 1.5 Μάρκετινγκ και Περιβάλλον
- 1.6 Το «προφίλ» (profile) του στελέχους Μάρκετινγκ

Οι ερωτήσεις-ασκήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 2: Ο Προγραμματισμός του Μάρκετινγκ

2.1 Έννοια και Χρησιμότητα του Προγραμματισμού

2.5 Κατάρτιση Προγραμμάτων Μάρκετινγκ και Έλεγχος Εφαρμογής

Οι ερωτήσεις-ασκήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 3: Συμπεριφορά Καταναλωτή

3.1 Συμπεριφορά του καταναλωτή

3.2 Γενικό πρότυπο συμπεριφοράς καταναλωτή

3.3 Υποδείγματα καταναλωτικής συμπεριφοράς

Κεφάλαιο 6: Το προϊόν

6.1 Η έννοια του προϊόντος

6.4 Το νέο προϊόν και η διαδικασία ανάπτυξής του

6.5 Το όνομα του προϊόντος

6.6 Η συσκευασία του προϊόντος

6.7 Η ετικέτα του προϊόντος

Οι ερωτήσεις-ασκήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 7: Τιμή και Τιμολογιακή Πολιτική

7.1 Η έννοια της τιμής

7.2 Καθορισμός τιμής πώλησης

7.3 Καθορισμός τιμών βάσει του κόστους και της ζήτησης

7.4 Στρατηγικές και πολιτικές τιμολόγησης

Οι ερωτήσεις-ασκήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 8: Η Διανομή

8.1 Έννοια και σημασία του δικτύου διανομής

8.2 Βασικοί τύποι δικτύων διανομής

8.4 Παράγοντες εκλογής (επιλογής) δικτύων

Οι ερωτήσεις-ασκήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 9: Προώθηση

9.1 Εισαγωγή στην προώθηση

9.2 Αρχές της επικοινωνίας

9.3 Ανάπτυξη των στόχων επικοινωνίας

9.4 Διαδικασία επικοινωνίας και μίγμα προώθησης

9.5 Δαπάνες προώθησης

9.6 Το πρόγραμμα προώθησης

9.7 Διαφήμιση

9.8 Προσωπική πώληση

- 9.9 Δραστηριότητες προώθησης πωλήσεων
- 9.10 Δημοσιότητα- Δημόσιες Σχέσεις-Χορηγία
- 9.11 Ανακεφαλαίωση

Οι ερωτήσεις-ασκήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Κεφάλαιο 11: Η Οργάνωση ενός Σύγχρονου Γραφείου Μάρκετινγκ

- 11.1 Η οργανωτική δομή του γραφείου Μάρκετινγκ
- 11.3 Σχέσεις – Επικοινωνία
- 11.4 Βασικές Λειτουργίες του Γραφείου Μάρκετινγκ

Οι ερωτήσεις-ασκήσεις του κεφαλαίου που αντιστοιχούν στην προαναφερόμενη ύλη.

Οδηγίες διδασκαλίας:

Σκοπός του μαθήματος «**Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ**» είναι οι μαθητές/ μαθήτριες να εξοικειωθούν στην πράξη με τους τέσσερις βασικούς πυλώνες του μάρκετινγκ (πολιτική προϊόντος, τιμολόγησης, διανομής, επικοινωνίας - προβολής) ή αλλιώς με τα 4 P's του μείγματος μάρκετινγκ, όπως αναφέρονται στην επιχειρησιακή πρακτική (product, price, place, promotion). Εκτός αυτού, σκοπός του μαθήματος είναι οι μαθητές να διαπιστώσουν μέσα από ρεαλιστικά παραδείγματα τον τρόπο που οι τέσσερις πολιτικές συλλειτουργούν, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο μείγμα μάρκετινγκ. Επίσης, οι μαθητές/μαθήτριες μέσα από παραδείγματα ποικίλων προϊόντων και υπηρεσιών διαπιστώνουν ότι κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των εν λόγω πολιτικών, οι επιχειρήσεις δεν λειτουργούν «εν κενώ», αλλά μελετούν τις τάσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος και τον τρόπο που αυτές επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία έρευνας αγοράς. Εξίσου σημαντικός είναι ο ρόλος του μάρκετινγκ και της έρευνας αγοράς για τη διερεύνηση νέων αναγκών των καταναλωτών, τις οποίες επιδιώκουν να ικανοποιήσουν και με τον σχεδιασμό νέων προϊόντων και υπηρεσιών, αλλάζοντας ενίοτε το τοπίο της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται.

Συνιστάται το μάθημα να έχει πρακτικό χαρακτήρα και να επιχειρείται η σύνδεση με την πράξη μέσα από μελέτες περιπτώσεων και ερευνητικές εργασίες. Για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού ενθαρρύνεται η χρήση πρακτικών παραδειγμάτων, μελετών περιπτώσεων (case studies) και παρουσιάσεων βέλτιστων πρακτικών (best practices) που ακολουθούνται από πραγματικές επιχειρήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, μπορούν να διοργανωθούν επισκέψεις σε τμήματα μάρκετινγκ επιχειρήσεων ή και μη κερδοσκοπικών οργανισμών ή να προσκληθούν εμπειρογνώμονες.

ΜΑΘΗΜΑ: ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (3Ε)

Β΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1667/τ.Β'/13.12.2001](#) (σελ. 22715-22719 και 22720-22727)

Διδακτέα ύλη:

Από το εγχειρίδιο με τίτλο «**Κοινωνιολογία και Ψυχολογία Τουρισμού**» (συγγραφείς: Πολυξένη Μοίρα-Μυλωνοπούλου, Κωνσταντίνος Τσουμάνης, Δημοσθένης Χατζηλέεκας), οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 4: Το Τουριστικό Φαινόμενο

- 4.1. Γενικά
- 4.2. Ατομικός τουρισμός
- 4.3. Οικογενειακός τουρισμός
- 4.4. Ο μαζικός τουρισμός
- 4.5. Άλλες μορφές τουρισμού
- 4.6. Ο εσωτερικός τουρισμός
- 4.7. Ο εξωτερικός τουρισμός
- 4.8. Το Παρόν και το Μέλλον του Ελληνικού Τουρισμού

Κεφάλαιο 5: Ο Άνθρωπος – Τουρίστας

- 5.1. Οι ανθρώπινες ανάγκες
- 5.2. Η ανάγκη για τουρισμό / διακοπές
- 5.3. Η απόφαση για τουρισμό
- 5.5. Η συμπεριφορά του τουρίστα (πριν, κατά και μετά το ταξίδι)

Κεφάλαιο 7: Οι Συνέπειες του Τουρισμού

- 7.1. Οι κοινωνικές συνέπειες
- 7.2. Οι οικονομικές συνέπειες
- 7.3. Οι πολιτιστικές συνέπειες
- 7.4. Οι περιβαλλοντικές συνέπειες
- 7.5. Τεχνικές για την Κοινωνικά Αποδεκτή Τουριστική Ανάπτυξη

Κεφάλαιο 8: Η Εργασία στις Τουριστικές Επιχειρήσεις

- 8.1. Η ποικιλία των επαγγελμάτων
- 8.2. Η εποχικότητα της εργασίας
- 8.3. Η επαγγελματική τουριστική συνείδηση
- 8.4. Η επαγγελματική ικανοποίηση
- 8.5. Η επαγγελματική εξέλιξη

Κεφάλαιο 9: Ειδικά Θέματα

- 9.7. Προβλήματα Τουριστικής Ανάπτυξης

Οι ερωτήσεις-δραστηριότητες των ανωτέρω κεφαλαίων.

Το σχολικό εγχειρίδιο με τίτλο «**Εφαρμογές Η/Υ στον Τουρισμό**» (συγγραφείς: Σπύρος Κουτσογεωργόπουλος, Χρήστος Λαλάς, Κωνσταντίνος Λιβαδάς) για το σχολικό έτος 2016-2017

αξιοποιείται ως πληροφοριακός οδηγός στο πλαίσιο του εργαστηριακού χαρακτήρα του μαθήματος.

Οδηγίες διδασκαλίας:

Σκοποί του μαθήματος είναι αφενός να φέρει τους μαθητές και τις μαθήτριες του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας σε επαφή με εισαγωγικές έννοιες που αφορούν τον τουρισμό (ορισμός, έννοια, στοιχεία, αντιδιαστολή με παραπλήσιες έννοιες, τουριστική μετακίνηση και λόγοι πραγματοποίησής της, διακρίσεις και μορφές τουρισμού, είδη εναλλακτικού τουρισμού, επιπτώσεις του τουρισμού, σύγχρονες τάσεις εξέλιξης του τουριστικού φαινομένου, τουριστική συνείδηση, τουριστική αγωγή, τουριστική παιδεία, φιλοξενία χώρας, τουριστική συμπεριφορά) και αφετέρου να εξοικειωθούν με πρακτικές εφαρμογές μέσω των Νέων Τεχνολογιών που σχετίζονται με την τουριστική μετακίνηση και δραστηριότητα (για παράδειγμα: ηλεκτρονικές κρατήσεις καταλυμάτων και εισιτηρίων μετακίνησης). Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να αξιοποιούν την ομαδοσυνεργατική μέθοδο υποστηρίζοντας και αναθέτοντας ατομικές και μικρές ομαδικές (2-3 ατόμων) εργασίες, όπου οι μαθητές/ μαθήτριες θα αυτενεργούν ερευνώντας για την άντληση πληροφοριών τόσο των εισαγωγικών εννοιών, όσο και των πρακτικών εφαρμογών. Συνιστάται οι ομάδες μαθητών/μαθητριών να πραγματοποιούν ολιγόλεπτες παρουσιάσεις ενώπιον της τάξης, όπου θα υπάρχει η δυνατότητα προβληματισμού, συζητήσεων ή και διορθώσεων από τους ίδιους τους μαθητές και τις μαθήτριες. Όπου κρίνεται σκόπιμο από τις/ τους εκπαιδευτικούς, αξιοποιείται η κλασική μέθοδος Διαλόγου Ερωταπαντήσεων (Μαιευτική-Σωκρατική) ενώ η αποσαφήνιση εννοιών δύναται να πραγματοποιείται με την μέθοδο του Καταιγισμού Ιδεών.

Η διδασκαλία του μαθήματος πραγματοποιείται εξ' ολοκλήρου στα Εργαστήρια των Η/Υ, όπου μέσω της χρήσης του Διαδικτύου δίνεται η δυνατότητα εξοικείωσης των μαθητών/ μαθητριών για αναζήτηση πληροφοριών και πολυποικίλη άντληση στοιχείων με σκοπό τη δημιουργία:

- μίας απλής τουριστικής μετακίνησης στο εσωτερικό ή/και στο εξωτερικό της Χώρας με αναζήτηση:
  - ▶ χάρτη για εύρεση του γεωγραφικού περιβάλλοντος μετακίνησης και στοιχεία αυτού
  - ▶ δρομολογίων όλων των Μ.Μ.Μ. και τρόπου κλεισίματος θέσεων και εισιτηρίων
  - ▶ καταλυματικών μονάδων με σύγκριση προσφερομένων υπηρεσιών και τιμών καθώς και τρόπου κράτησης και κλεισίματος δωματίων
  - ▶ τουριστικών και πολιτιστικών στοιχείων περιοχών με περαιτέρω αναζήτηση ιστορικών πληροφοριών, του τόπου μετακίνησης καθώς και λήψης φωτογραφικού υλικού
  - ▶ Μουσείων κι εκθεμάτων με εύρεση πληροφοριών για τα σημαντικότερα εκθέματα και τρόπου κλεισίματος εισιτηρίων
  - ▶ πολιτιστικών δρώμενων κι εκδηλώσεων στον τόπο μετακίνησης καθ' όλη την διάρκεια του έτους
  - ▶ εστιατορίων, διασκέδασης κ.λπ.,
  - ▶ στοιχεία τα οποία είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν μεμονωμένα ή συνδυαστικά με την πρόσθετη δυνατότητα για:
    - δημιουργία απλής διαδρομής μετακίνησης
    - αρχικά απλής συνθετικής δημιουργίας μετακίνησης με χρήση μόνον δύο υπηρεσιών: (Μ.Μ.Μ. και καταλύματος)
    - σε επόμενο στάδιο συνδυαστικής με πρόσθετα στοιχεία (π.χ. Μουσεία, εκδηλώσεις κ.ά.)

- εύρεση των τουριστικών στοιχείων μιας περιοχής (αξιοθέατα, ιστορικοί κ' αρχαιολογικοί χώροι, φυσικά θέλγητρα κ.λπ.) και άντληση φωτογραφικού υλικού

Επιπρόσθετα, προτείνονται οι ακόλουθες εργασίες:

- Σύγκριση δύο ή περισσότερων τύπων τουριστικής μετακίνησης, χρησιμοποιώντας ένα ή περισσότερα στοιχεία από τα προαναφερθέντα. Αναφορά σε λόγους για τους οποίους ο ένας εκ των δύο υπερτερεί και σε επόμενο διευρυμένο στάδιο προτεινόμενες λύσεις για μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη και των δύο.
- Εύρεση τρόπου/ων εκμετάλλευσης τουριστικών πόρων, σε τοπικό επίπεδο περιοχής, αναλόγως του πραγματοποιούμενου είδους τουρισμού (μαζικός και εναλλακτικές μορφές), καθώς και προτάσεις βελτίωσής του ή προτάσεις για περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη, προωθώντας τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Άντληση στοιχείων από πηγές, μελέτες, έρευνες, στατιστικά δεδομένα κ.λπ. για τη σημασία του τουρισμού στην ελληνική οικονομία, την ετήσια διακύμανση της τουριστικής μετακίνησης, την ανταγωνιστικότητα κ.λπ., με συμπεράσματα και προτάσεις για την βελτίωσή της κι ενδεχόμενη σύγκριση με ανταγωνιστικούς εθνικούς προορισμούς.

Σημειώνεται ότι τα τελευταία θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν και με την Ομαδοσυνεργατική μέθοδο σε Σχέδιο Εφαρμογής μαθήματος (project). Στην περίπτωση της εκμετάλλευσης τουριστικών πόρων θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί σε τοπικό επίπεδο και Μελέτη - Έρευνα Πεδίου.

- Εύρεση και ανάλυση διαφοράς ώρας μεταξύ των Κρατών. Λόγοι κι αιτίες για τις οποίες παρουσιάζεται το συγκεκριμένο φαινόμενο. Προσδιορισμός G.M.T. και U.T.C. Η περίπτωση εμφάνισης κατά την διάρκεια της μετακίνησης ατόμων του «jet-lag». Υπολογισμός ώρας μεταξύ δύο ή περισσότερων Κρατών έχοντας ως αφετηρία την Χώρα μας ή ως άλλη σταθερά το Γκρήνουϊτς. Οι διαφοροποιήσεις και τα προβλήματα τα οποία εμφανίζονται κατά την αλλαγή σε θερινή ώρα Κρατών. Σε επόμενο επίπεδο υπολογισμός ώρας κατά την διάρκεια ενός ταξιδιού σε πραγματικό χρόνο.

Σκόπιμο είναι, ιδιαίτερα για το παρόν αλλά και για όλα τα θέματα, η διασταύρωση στοιχείων, δεδομένου ότι πολλές ιστοσελίδες έχουν στρεβλές πληροφορίες ή δεν είναι πλήρως και σωστά ενημερωμένες.

- Οποιοδήποτε άλλο θέμα διαπραγμάτευσης προτείνουν οι μαθητές/μαθήτριες, επιστημονικά ορθό κι εντός των στόχων και πλαισίων του συγκεκριμένου μαθήματος.

Για την αρτιότερη σύνδεση των παρεχόμενων γνωστικών ερεθισμάτων με τις συνθήκες της τουριστικής αγοράς εργασίας προτείνονται εκπαιδευτικές επισκέψεις σε:

- ▶ Τουριστικά Καταλύματα και Τουριστικά Γραφεία, όπου εκτός των άλλων θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί επίδειξη κι ανάλυση του τρόπου λειτουργίας των λογισμικών, καθώς και η χρησιμότητά τους σε πραγματικό χρόνο εργασίας.
- ▶ Εκθέσεις τουριστικού περιεχομένου, όπου παρ' ότι οι επιδείξεις είναι περιορισμένου χρόνου, τα λογισμικά τα οποία παρουσιάζονται είναι του ευρύτερου τουριστικού χώρου.

- ▶ Χώρους που σχετίζονται με τον τουρισμό και την τουριστική μετακίνηση, με προετοιμασία από τους μαθητές και τις μαθήτριες πριν τη μετάβασή τους, συλλογής σχετικών πληροφοριών, και κατά την επιστροφή τους, αναλυτική συζήτηση για αποτίμηση της γνώσης και των πληροφοριών τα οποία αποκόμισαν από την επίσκεψη, καθώς και επίλυσης αποριών.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ:

Η βασική ανάπτυξη της ύλης πραγματοποιείται από την προγενέστερη ανάλυση μέσω εργασιών των μαθητών/μαθητριών, καθώς και από τις **Συμπληρωματικές Δραστηριότητες**, όπως εν συνεχεία αναγράφονται. Οι **Επιπρόσθετες Δραστηριότητες** αφορούν στη διεύρυνση του περιεχομένου του μαθήματος και είναι βοηθητικές διευκρινίσεων ή μεγαλύτερης κατανόησης του αντικειμένου.

Αναλυτικές οδηγίες αναφορικά με το περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, του 2^{ου} Κύκλου των Τ.Ε.Ε. (**Συγγραφείς:** Μοίρα – Μυλωνοπούλου, Π. – Τσουμάνης, Κ. – Χατζηλέλεκας, Δ.)

Το συγκεκριμένο σχολικό εγχειρίδιο προτείνεται να χρησιμοποιηθεί ως το βασικό θεωρητικό ερέθισμα εισαγωγής των μαθητών και μαθητριών του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας στο πεδίο του τουρισμού, καθώς συμβαδίζει με τον γενικό σκοπό του μαθήματος και δύναται να χρησιμοποιηθεί ως βιβλιογραφικό βοήθημα εργασιών των μαθητών/μαθητριών. Το εγχειρίδιο συντίθεται από υποκεφάλαια και ενότητες οι οποίες είναι πλήρως συνυφασμένες με το τουριστικό αντικείμενο, χωρίς τον περιορισμό της απλής ερμηνείας των όρων, αλλά με επιπρόσθετες αναλύσεις, όπως οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές, ηθικές κ.ά. Ο τρόπος παράθεσης της ύλης αναπτύσσει προβληματισμούς οδηγώντας σε διαμόρφωση προσωπικών αξιών, με προεξέχουσα την –μερική– ανάπτυξη της Τουριστικής Συνείδησης. Παράλληλα, οι αναφορές σε θέματα που άπτονται των Ξενοδοχειακών Μονάδων και των Τουριστικών Γραφείων, αλλά και ειδικότερες αναφορές, όπως λ.χ. η συμπεριφορά του τουρίστα, δίνουν ένα πρώτο έναυσμα του εργασιακού χώρου, συμβάλλοντας και σε θέματα τα οποία θα κληθεί να αντιμετωπίσει σε ένα ρεαλιστικό εργασιακό περιβάλλον. Η ανάλυση αυτών, εκτιμάται ότι ενδέχεται να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας και ως προς τη διερεύνηση της επιλογής της αντίστοιχης ειδικότητας κατά το επόμενο σχολικό έτος.

Σημειώνεται ότι εξετάζεται αποκλειστικά το Τουριστικό περιβάλλον και οι προεκτάσεις αυτού, και όχι το κοινωνικό ή το ψυχολογικό, τα οποία είναι ενσωματωμένα σε κεφάλαια και ενότητες στο συγκεκριμένο εγχειρίδιο.

Η επιλογή των κεφαλαίων της διδακτέας ύλης στηρίζεται στα προαναφερθέντα δεδομένα. Αναλύονται με γενικό σκοπό ανά κεφάλαιο, με Δραστηριότητες Μαθητών, οι οποίες είναι είτε συμπληρωματικές των προηγούμενων, είτε επιπρόσθετες σε διευρυμένη ύλη και με συγκεκριμένες παρατηρήσεις - διευκρινίσεις επί του τουριστικού αντικειμένου. Οι οδηγίες παρατίθενται με λογική σειρά, όσον αφορά τα διαπραγματευόμενα θέματα των κεφαλαίων του βιβλίου και όχι της προαναφερθείσας διδακτέας ύλης του μαθήματος, ομαδοποιημένες στις 4 ενότητες που ακολουθούν:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Το Τουριστικό Φαινόμενο

- Ενότητες: 4.1. Γενικά
4.2. Ατομικός τουρισμός
4.3. Οικογενειακός τουρισμός
4.4. Ο μαζικός τουρισμός
4.5. Άλλες μορφές τουρισμού
4.6. Ο εσωτερικός τουρισμός
4.7. Ο εξωτερικός τουρισμός

Σκοπός του κεφαλαίου είναι η εισαγωγή στην έννοια του τουρισμού, της τουριστικής μετακίνησης και των διαφόρων μορφών αυτών, καθώς και των διαφοροποιήσεων του μαζικού με τα εναλλακτικά είδη τουρισμού, μέσω των οποίων προωθείται η σύγχρονη τουριστική ανέλιξη και περαιτέρω ανάπτυξη μιας περιοχής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ (ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ)

Εύρεση στοιχείων μέσω ιστοσελίδων διαδικτύου:

- Ειδών - Μορφών Τουρισμού οι οποίες δεν αναφέρονται στο κεφάλαιο
- Σύνδεση των διαφόρων Μορφών - Ειδών τουρισμού με περιοχές της Χώρας στις οποίες υφίστανται ή έχουν την δυνατότητα να αναπτυχθούν μέσω αυτών
- Εύρεση φωτογραφικού υλικού για όλα τα είδη και ταξινόμηση αυτών ανά κατηγορία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

- Παράγραφος 4.2. Ατομικός Τουρισμός
Ο ατομικός τουρισμός είναι αντίθετος του μαζικού μόνον από πλευράς τουριστικού πλήθους μετακίνησης. Στην διεθνή βιβλιογραφία περιλαμβάνεται στις εναλλακτικές μορφές ως Επιλεκτικός Τουρισμός.
- Παράγραφος 4.3. Οικογενειακός Τουρισμός
Ο οικογενειακός τουρισμός εμφανίζει την παρούσα διάκριση μόνον όταν η μετακίνηση έχει προσωπικό χαρακτήρα, δηλαδή όταν μετακινούνται ως μεμονωμένοι τουρίστες. Σε περίπτωση κατά την οποία εντάσσονται σε ομάδα μετακίνησης ακολουθούν διαφορετική κατηγοριοποίηση.
- Παράγραφος 4.4. Μαζικός Τουρισμός
Ο μαζικός τουρισμός περιλαμβάνει και τους μεμονωμένους τουρίστες. Κύρια συνιστώσα του είναι ο οργανωμένος τουρισμός.
- 4.5.1.β. Αγροτουρισμός
  - Η έννοια του αγροτουρισμού στην Χώρα μας διαφέρει από την διεθνή, δεδομένου ότι δεν διαθέτουμε αγροκτήματα. Προωθείται όμως λόγω του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος των τουριστών του εξωτερικού και του πλήθους των δραστηριοτήτων της Ελληνικής υπαίθρου, αντικαθιστώντας αυτά με τους Παραδοσιακούς Ξενώνες.
  - Στην Ελληνική βιβλιογραφία ο όρος συναντάται και ως «αγροτουρισμός».

- 4.5.1. Οικοτουρισμός

- 4.5.1.δ. Ο εκπαιδευτικός τουρισμός

- 4.5.1.ε. Πολιτιστικός τουρισμός

Διευκρινίζεται ότι εκτός των αναφερομένων, σε σύγκλιση, είναι δυνατόν να ενταχθούν πολλά είδη τουρισμού, δεδομένου ότι ο οικοτουρισμός έχει άμεση σχέση με τις μετακινήσεις και τις δραστηριότητες στην φύση -όπως και οι περισσότερες μορφές του τουρισμού- και ότι σε μία μετακίνηση είδη τουρισμού αλληλοσυμπληρώνονται ή συμπλέουν. Από αυτήν την σκοπιά, είναι δυνατόν μια εκπαιδευτική μετακίνηση να έχει σχέση με τον οικοτουρισμό ή με την οικολογία, όπως είναι οι εκπαιδευτικές μετακινήσεις της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Όπως, όταν ο λόγος μίας εκπαιδευτικής μετακίνησης είναι π.χ. για την ιστορικότητα ενός τόπου, μπορεί να ενταχθεί και στο πλαίσιο του Ιστορικού τουρισμού. Όμως, ειδικά ο εκπαιδευτικός τουρισμός, αποτελεί αυτόνομη κατηγορία τουριστικής μετακίνησης και μάλιστα με πολλές ιδιαιτερότητες κι εντάσσεται στις εναλλακτικές μορφές του τουρισμού. Αντίστοιχα ισχύουν και για τον πολιτιστικό τουρισμό, ο οποίος εξετάζεται στην παρούσα από πλευράς φύσης και όχι π.χ. από πλευράς αρχαιολογικών χώρων ή μνημείων

- 4.7. Ο Εξωτερικός Τουρισμός

Για μία Χώρα ο εξωτερικός τουρισμός είναι ευεργετικός από την μετακίνηση όταν έχει εισροή τουριστών από άλλη Χώρα και συνεπώς οφέλη (Εξωτερικός Ενεργητικός Τουρισμός). Αντίθετα, είναι ζημιογόνος με αντίστοιχες απώλειες, από την εκροή τουριστών, δηλαδή από την μετακίνηση των ημεδαπών σε άλλη Χώρα (Εξωτερικός Παθητικός Τουρισμός).

ΕΝΟΤΗΤΑ 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Ο Άνθρωπος Τουρίστας

Ενότητες: 5.1. Οι ανθρώπινες ανάγκες

5.2. Η ανάγκη για τουρισμό / διακοπές

5.3. Η απόφαση για τουρισμό

5.5. Η συμπεριφορά του τουρίστα (πριν, καρά και μετά το ταξίδι)

Σκοπός του κεφαλαίου είναι η κατανόηση του ρόλου τον οποίο διαδραματίζει σε ένα άτομο μία τουριστική μετακίνηση και των λόγων της συμπεριφοράς αυτού κατά την διάρκειά ενός ταξιδιού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ

Εύρεση στοιχείων μέσω ιστοσελίδων διαδικτύου:

1. ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΗ

Προσωπική διήμερη μετακίνηση βάσει των πέντε (5) σταδίων λήψης απόφασης μέσω ενός Τουριστικού Γραφείου

2. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ

Βάσει των τριών (3) φάσεων του ταξιδιού, να αναπτυχθεί για την διήμερη ατομική ή ομαδική μετακίνηση η προσωπική συμπεριφορά (Ατομική Εργασία).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

- 5.3. Η απόφαση για τουρισμό

Παρ' ότι είναι εντός του σκοπού του Κεφαλαίου, το θέμα πλατειάζει των γνώσεων τις οποίες πρέπει να λάβουν σε πρώτο επίπεδο. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η εύρεση πληροφοριών να είναι έως την σελ. 90, η οποία αναφέρει ονομαστικά τις τέσσερις βασικές κατηγορίες παραγόντων λήψης απόφασης για τουρισμό και για την ανάλυση αυτών, οι επιγραμματικές πληροφορίες στο Σχήμα 5.6. Παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση για τουρισμό της σελ. 92.

- 5.3.ε. Αγορά του προϊόντος

Στις μέρες μας, αυτονοήτως η απόφαση για διακοπές περιλαμβάνει και την μετακίνηση χωρίς τη συμβολή του Τουριστικού Γραφείου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3.

α. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Οι Συνέπειες του Τουρισμού

β. 1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Οι Συνέπειες του Τουρισμού και

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Το Τουριστικό Φαινόμενο και

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ: Ειδικά Θέματα

α. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Οι Συνέπειες του Τουρισμού

Ενότητες: 7.1. Οι κοινωνικές συνέπειες

7.2. Οι οικονομικές συνέπειες

7.3. Οι πολιτιστικές συνέπειες

7.4. Οι περιβαλλοντικές συνέπειες

Σκοπός του κεφαλαίου είναι να γίνουν αντιληπτές από τους μαθητές και τις μαθήτριες του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας:

α. οι συνέπειες των θετικών και αρνητικών επιπτώσεων της τουριστικής μετακίνησης της Χώρας υποδοχής και οι επιδράσεις στην τουριστική ανάπτυξή της

β. οι προοπτικές της τουριστικής ανάπτυξης της Χώρας μας και τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ (ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ)

Εύρεση στοιχείων μέσω ιστοσελίδων διαδικτύου:

1. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ

Παρουσίαση ανά ομάδες του ιδεατού σημείου σύγκλισης των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών συνεπειών καθώς και των συνεπειών της τουριστικής ανάπτυξης

2. ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΗ

Ανάλυση εφαρμογής των προγενέστερων σε όποια τουριστικά ανεπτυγμένη ή υπό ανάπτυξη περιοχή.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ – ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

7.3. Οι Πολιτιστικές συνέπειες

Υποενότητα: Η αλλαγή στο ύψος της τοπικής αρχιτεκτονικής

Η οπτική ρύπανση συχνά αναφέρεται στις Περιβαλλοντικές αρνητικές επιπτώσεις.

β. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ: Ειδικά Θέματα

Ενότητα: 9.7. Προβλήματα Τουριστικής Ανάπτυξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ : Οι Συνέπειες του Τουρισμού

Ενότητα: 7.5. Τεχνικές για την Κοινωνικά Αποδεκτή Τουριστική Ανάπτυξη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Το Τουριστικό Φαινόμενο

Ενότητα: 4.8. Το Παρόν και το Μέλλον του Ελληνικού Τουρισμού

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ (ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ)

- Εύρεση στοιχείων από ιστοσελίδες του διαδικτύου για τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Χώρας μας και τρόπων περαιτέρω τουριστικής ανάπτυξής της.
- Προσδιορισμός των τοπικών χαρακτηριστικών τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής με βάση τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και Μελέτη – Έρευνα Πεδίου

ΕΝΟΤΗΤΑ 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ: Η Εργασία στις Τουριστικές Επιχειρήσεις

Ενότητες: 8.1. Η ποικιλία των επαγγελμάτων

8.2. Η εποχικότητα της εργασίας

8.3. Η επαγγελματική τουριστική συνείδηση

8.4. Η επαγγελματική ικανοποίηση

8.5. Η επαγγελματική εξέλιξη

Σκοπός του κεφαλαίου είναι η εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τον τουριστικό επαγγελματικό χώρο και η απόκτηση τουριστικού επαγγελματισμού.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ

1. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ

Εύρεσης στοιχείων μέσω ιστοσελίδων διαδικτύου:

Όσων περισσότερων όρων κι εννοιών είναι εφικτό των: Τουριστική Συμπεριφορά – Τουριστικό Πνεύμα - Τουριστική Αγωγή - Τουριστική Παιδεία - Τουριστική Εκπαίδευση – (Τουριστική) Φιλοξενία Χώρας - Τουριστική Συνείδηση

2. ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΗ

Τοπική έρευνα Τουριστικών Επιχειρήσεων της ευρύτερης περιοχής στις οποίες θα ήταν δυνατόν να απασχοληθούν μελλοντικά.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

- 8.3. Η Επαγγελματική Τουριστική Συνείδηση

Εκτιμάται, ότι η ενότητα αναφέρεται κυρίως στην επαγγελματική συνείδηση στον χώρο του τουρισμού -η οποία ούτως ή άλλως εμπεριέχεται- κι όχι στην ευρύτερη έννοια της Τουριστικής Συνείδησης. Ειδικά η αναφορά της 1^η παραγράφου: «... η υπευθυνότητα με την οποία εκτελεί την εργασία του...» έχει άμεση σχέση με την Επαγγελματική συνείδηση κι όχι με την Τουριστική.

[Παρότι είναι πολύ δύσκολο να αποδοθεί η έννοια της Τουριστικής Συνείδησης σε λίγες γραμμές, επιχειρείται ένας γενικός σχολιασμός για την Τουριστική Συνείδηση των άμεσα ή έμμεσα εμπλεκομένων στον τουριστικό τομέα:

Τουριστική Συνείδηση νοείται με απλά λόγια ο γενικός τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται ένας τουρίστας – πελάτης σε όλο το εύρος της μετακίνησής τους και από όλα τα πρόσωπα με τα οποία έρχεται σε επαφή. Εμπεριέχει στοιχεία προσωπικά, επαγγελματισμού, αντιληπτικά, γενικών γνώσεων, πολιτισμού κ.ά. Περιλαμβάνει ένα ολόκληρο συνθετικό σύστημα κι οπωσδήποτε δεν έχει σχέση με την Τουριστική Εκπαίδευση, η οποία λαμβάνεται για την εύρεση εργασίας, αλλά με την εκπαίδευση για - στον και τον τουρισμό.]

- 8.4. Η Επαγγελματική Ικανοποίηση

Η επαγγελματική έννοια αφορά όλες τις τουριστικές ή μη επιχειρήσεις, όχι μόνο τις ξενοδοχειακές.

Το ίδιο ισχύει και σε όλες τις αναφορές της ενότητας 8.5. Η επαγγελματική εξέλιξη

Αντίθετα η αναφορά μόνον σε ξενοδοχείο του: 8.1. Η Ποικιλία των Επαγγελμάτων, δίδεται ως ειδικό παράδειγμα.

- 8.5. Η Επαγγελματική Εξέλιξη

Στις Τουριστικές Επιχειρήσεις επίσης συμπεριλαμβάνονται: ενοικιάσεις αυτοκινήτων, ποδηλάτων κ.λπ., ανταλλακτήρια συναλλάγματος κ.ά.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Τα αριθμητικά δεδομένα, τα ποσοστά, τα μεγέθη -ιδιαίτερα τα συγκριτικά αριθμητικά αλλά και τα ανταγωνιστικά-, αναφέρονται στην περίοδο της συγγραφής του βιβλίου και συνεπώς δεν έχουν πλέον ισχύ. Επικαιροποιημένα δεδομένα θα μπορούσαν να ανακτηθούν κι ως επιπρόσθετη εργασία των μαθητών/μαθητριών μέσω ιστοσελίδων αξιόπιστων φορέων και οργανισμών: Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Ελληνική Στατιστική Αρχή, Ι.Ο.Β.Ε., ΙΤΕΠ, Σ.Ε.Τ.Ε. (Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων), Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, EUROSTAT κ.ά.
- Η τουριστική περίοδος είναι νεκρά κι όχι «νεκρή»: περίοδος κατά την οποία η μετακίνηση του τουριστικού πλήθους είναι πολύ μικρή αριθμητικά ή/και ανάξια αναφοράς και στατιστικών μετρήσεων.
- Η έννοια ντόπιος αποδίδεται με: ιθαγενής ή ημεδαπός

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ:

Δημιουργία ιστοσελίδας η οποία σε πρώτο επίπεδο να αναφέρει τουριστικά προσόντα της περιοχής με τουριστικά στοιχεία προβολής και φωτογραφικό υλικό και σε δεύτερο επίπεδο τον τρόπο μετάβασης τουριστών, καταλύματα, εστιατόρια κ.λπ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ (LOGISTICS) (2Θ)

Β΄ τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β΄/04.08.2016](#) (σελ. 26150-26155), αναλογικά εφαρμοζόμενο ως προς το ισχύον ωρολόγιο πρόγραμμα.

Διδακτέα ύλη:

Από το βιβλίο «**Εισαγωγή στην Εφοδιαστική**» (συγγραφέας: Δημήτριος Φωλίνας):

- Κεφάλαιο 1: Διοίκηση Logistics
- Κεφάλαιο 2: Κλάδος Διοίκησης Logistics και Εφοδιαστικής Αλυσίδας στην Ελλάδα
- Κεφάλαιο 3: Διοίκηση Logistics και Εξυπηρέτηση Πελατών
- Κεφάλαιο 4: Προμήθειες
- Κεφάλαιο 5: Διαχείριση αποθεμάτων
- Κεφάλαιο 6: Αποθήκευση
- Κεφάλαιο 7: Δίκτυα Διανομής
- Κεφάλαιο 8: Μεταφορές
- Κεφάλαιο 9: Πληροφοριακά Συστήματα και Τεχνολογίες Logistics
- Κεφάλαιο 10: Σύγχρονες τάσεις στη Διοίκηση Logistics

Οδηγίες διδασκαλίας:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίσουν τις βασικές έννοιες της εφοδιαστικής διαχείρισης, ώστε να μπορούν να ενταχθούν ομαλά στο περιβάλλον εργασίας διαφόρων μερών της εφοδιαστικής αλυσίδας. Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τις βασικές επιλογές που αφορούν τα κρίσιμα ζητήματα της εφοδιαστικής, όπως η εξυπηρέτηση πελατών, η διαχείριση προμηθειών και αποθεμάτων, οι επιλογές αποθήκευσης, μεταφορών και δικτύων διανομής. Τέλος, επιδίωξη του μαθήματος είναι να έλθουν οι μαθητές/μαθήτριες σε επαφή με τις σύγχρονες τάσεις και τεχνολογίες στη διοίκηση εφοδιαστικής αλυσίδας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος είναι σκόπιμο να επιχειρείται η σύνδεση με την πράξη μέσα από ρεαλιστικά παραδείγματα και εφαρμογές. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού ενθαρρύνεται η χρήση μελετών περιπτώσεων (case studies). Προς αυτή την κατεύθυνση, μπορούν να συμβάλλουν και οι ερωτήσεις και ασκήσεις που περιλαμβάνονται στο σχολικό βιβλίο. Επίσης, κρίνεται σκόπιμο να διοργανωθούν επισκέψεις σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών logistics και οργανωμένες αποθήκες

επιχειρήσεων (βιομηχανικών, εισαγωγικών, κ.λπ.) ή να προσκληθούν εμπειρογνώμονες και επαγγελματίες με αξιόλογη εμπειρία στον χώρο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ – ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ (EXCEL) (2Ε)
Β΄ τάξη Ημερήσιου (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2322/τ.Β΄/31.12.1999](#), (σελ. 30712-30717 και 30736-30744)

Διδακτέα ύλη:

Από τα βιβλία:

- «Χρήση Η/Υ Excel» (συγγραφείς: Βαγγέλης Παπασπύρου, Αγγελική Μπελεχάκη) οι ακόλουθες ενότητες:

- Μέρος 2^ο Excel: Κεφάλαια 2 έως και 9.

- «Σύγχρονες Συναλλαγές» (Νικόλαος Θωμόπουλος, Μιλτιάδης Καναβός) οι ακόλουθες ενότητες:

- Εμπόριο-Εμπορεύματα-Εμπορικές Αγοραπωλησίες-Εμπορικά Επαγγέλματα (σελ. 29-96)
- Ανταγωνισμός (σελ. 97-123)
- Ηλεκτρονικό Εμπόριο (σελ. 193-215).

Οδηγίες διδασκαλίας:

Δεδομένου του εργαστηριακού χαρακτήρα του μαθήματος, οι μαθητές/ μαθήτριες εξασκούνται σε εφαρμογές υπολογιστικών φύλλων (excel), με σκοπό να εξοικειωθούν με τα εργαλεία του που είναι χρήσιμα στην καθημερινή πρακτική των επιχειρήσεων (π.χ. υπολογισμός αθροισμάτων, μέσω ορών, χρήση συναρτήσεων, κατασκευή γραφημάτων και διαγραμμάτων, ταξινόμηση δεδομένων, φίλτρο δεδομένων κ.ά.). Κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευτικοί να προσαρμόσουν το μάθημα στο ήδη υπάρχον επίπεδο εξοικείωσης των μαθητών με το Excel.

ΜΑΘΗΜΑ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ
(ΑΣΤΙΚΟ-ΕΜΠΟΡΙΚΟ-ΕΡΓΑΤΙΚΟ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ) (4Θ)
Β΄ τάξη Ημερήσιου (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών:

[Φ.Ε.Κ. 1561/τ.Β΄/17.08.2007](#) (σελ. 22583-22586),

[Φ.Ε.Κ. 2322/τ.Β΄/31.12.1999](#) (σελ. 30761-30766) και

[Φ.Ε.Κ. 1667/τ.Β΄/13.12.2001](#), (σελ. 22781-22785)

Διδακτέα ύλη:

Από τα βιβλία:

- «Στοιχεία Αστικού και Εργατικού Δικαίου» - Α΄ Μέρος: «**Αστικό Δίκαιο**» (συγγραφείς: Αλεξάνδρα Βάρκα-Αδάμη, Περικλής Καρανάσιος): **σελ. 15-23, 29, 45-56**

- «Στοιχεία Αστικού και Εργατικού Δικαίου»-Β΄ Μέρος: «**Εργατικό Δίκαιο**» (συγγραφείς: Όλγα Αναγνωστοπούλου, Πολύβιος Παπασπύρου): **σελ. 15-35**

- «**Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου**» (συγγραφείς: Γρηγόριος Μέντης, Ιωάννης Φεργάδης, Παναγιώτης Πλέσσας, Αναστασία Μπαμπή): **43-46 και 85-101**

- «**Τουριστική Νομοθεσία**» (συγγραφείς: Γρηγόριος Μέντης, Δημήτριος Μυλωνόπουλος): **σελ. 9-92 και 127-140**

Οδηγίες διδασκαλίας:

Σκοπός του μαθήματος «**Στοιχεία Αστικού Δικαίου**» είναι να αναπτύξει στους μαθητές/μαθήτριες ένα δομημένο σύνολο γνώσεων που θα τους επιτρέπει να αντιλαμβάνονται εκ των προτέρων τι προσδοκά από τη συμπεριφορά τους το δίκαιο, ώστε να είναι σε θέση να διαμορφώνουν τις σχέσεις τους χωρίς τον κίνδυνο να υποστούν αιφνιδιαστικά τις δυσάρεστες συνέπειες της παράβασης κάποιου νόμου.

Σκοπός του μαθήματος «**Στοιχεία Εργατικού Δικαίου**» είναι να αναπτύξει στους μαθητές/μαθήτριες ένα σύγχρονο εννοιολογικό υπόβαθρο γνώσεων το οποίο θα τους επιτρέπει να κατανοούν τους κανόνες που έχουν σχέση με την προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια του εργαζόμενου ανθρώπου και την κοινωνική ισορροπία των συντελεστών της παραγωγικής διαδικασίας.

Σκοπός του μαθήματος «**Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου**» είναι οι μαθητές/μαθήτριες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις βασικών διατάξεων του εμπορικού δικαίου.

Σκοπός του μαθήματος «**Στοιχεία Τουριστικού Δικαίου**» είναι να μυήσει τους μαθητές/μαθήτριες με απλό και εύληπτο τρόπο στους όρους και τις έννοιες της τουριστικής νομοθεσίας καθώς και στα θέματα που ρυθμίζουν οι διατάξεις της. Παρέχει νομικές γνώσεις χρήσιμες για τους μαθητές και τις μαθήτριες που θα ήθελαν να σταδιοδρομήσουν ως στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων.

Τα θέματα διδάσκονται με τρόπο ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι του μαθήματος. Ο προγραμματισμός της διδακτέας ύλης (ετήσιος, εξαμηνιαίος, εβδομαδιαίος και ωριαίος), είναι απαραίτητος. Ενδείκνυται να δίνονται στους μαθητές/μαθήτριες δραστηριότητες μέσα στην τάξη όπως ασκήσεις, πρακτικά θέματα και μικρές μελέτες περιπτώσεων, για την καλύτερη κατανόηση των θεμάτων. Επισημαίνεται επίσης, ότι επιβάλλεται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών/μαθητριών.

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1561/τ.Β'/17.08.2007](#), (σελ. 22575-22582)

Διδακτέα ύλη:

Από το βιβλίο: - **«Οικονομικά Μαθηματικά»** (συγγραφείς: Θεόδωρος Αποστολόπουλος, Γεώργιος Καΐτσας) οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή (όλο το κεφάλαιο).

Σε αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να διακρίνουν τις κατηγορίες των Μαθηματικών, να κατανοήσουν το πεδίο εφαρμογής των Οικονομικών Μαθηματικών και τις σχετικές βασικές έννοιες, που θα συναντήσουν, όπως: χρήμα, κεφαλαίο, τόκος, επιτόκιο κ.α.

Κεφάλαιο 2: Η Μέθοδος των Τριών, Ποσοστά (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το κεφάλαιο προτείνεται να γίνει μια σύντομη επανάληψη στις Μεθόδους των Τριών και στα Ποσοστά.

Κεφάλαιο 3: Μερισμός σε μέρη ανάλογα (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το κεφάλαιο οι μαθητές/μαθήτριες του Τομέα Διοίκησης και Οικονομίας εξασκούνται στους ανάλογους, αντίστροφους και αντιστρόφως ανάλογους αριθμούς και επιπλέον μαθαίνουν να επιλύουν προβλήματα μερισμού. Επίσης, μαθαίνουν την έννοια της Εταιρείας και τον τρόπο υπολογισμού του κέρδους ή της ζημιάς που αναλογεί σε κάθε εταίρο, ανάλογα με το κεφάλαιό του και ανάλογα με το χρόνο συμμετοχής του κεφαλαίου του στην εταιρεία. Προτείνεται να γίνουν παραδείγματα προβλημάτων μερισμού και προβλημάτων Εταιρείας.

Κεφάλαιο 4: Απλός Τόκος (όλο το κεφάλαιο)

Στο 4^ο κεφάλαιο οι μαθητές /μαθήτριες γνωρίζουν τις έννοιες: του απλού τόκου, του κεφαλαίου, του επιτοκίου, του χρόνου, μαθαίνουν τα σύμβολά τους και επιλύουν προβλήματα τόκου εφαρμόζοντας απλά παραδείγματα.

Από το Βιβλίο: **«Στατιστική Επιχειρήσεων»** (συγγραφείς: Δημήτριος Καραγεώργος, Άννα-Μαρία Κόκλα, Ευάγγελος Παπακωνσταντίνου) οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Κεφάλαιο 2: Η Συμβολή της Στατιστικής στη Σύγχρονη Επιχείρηση

Κεφάλαιο 3: Συλλογή και Παρουσίαση των Στατιστικών Δεδομένων από το Χώρο των Επιχειρήσεων

Κεφάλαιο 4: Τα Βασικά Μέτρα Θέσης μιας Κατανομής (εκτός των παραγράφων 4.3.2 και 4.6 και του παραδείγματος 4.9)

Β΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΠΑ.Λ.

ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ (3Θ+3Ε)

Β΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Αρχές Λογιστικής**» της Β΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ (2Θ)

Β΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ**» της Β΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο

ΜΑΘΗΜΑ: ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (3Ε)

Β΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Θεωρία Τουρισμού και Εφαρμογές**» της Β΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ (LOGISTICS) (2Θ)

Β΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Εισαγωγή στην Εφοδιαστική (Logistics)**» της Β΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο

ΜΑΘΗΜΑ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΑΣΤΙΚΟ-ΕΡΓΑΤΙΚΟ) (2Θ)

Β΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΤΟΜΕΑ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1561/τ.Β΄/17.08.2007](#) (σελ. 22583-22586)

Διδακτέα ύλη:

Από τα βιβλία:

- «Στοιχεία Αστικού και Εργατικού Δικαίου» - Α΄ Μέρος: «**Αστικό Δίκαιο**» (συγγραφείς: Αλεξάνδρα Βάρκα-Αδάμη, Περικλής Καρανάσιος): **σελ. 15-23, 29, 45-56**
- «Στοιχεία Αστικού και Εργατικού Δικαίου»-Β΄ Μέρος: «**Εργατικό Δίκαιο**» (συγγραφείς: Όλγα Αναγνωστοπούλου, Πολύβιος Παπασπύρου): **σελ. 15-35**

Οδηγίες διδασκαλίας:

Σκοπός του μαθήματος «**Στοιχεία Αστικού Δικαίου**» είναι να αναπτύξει στους μαθητές/μαθήτριες ένα δομημένο σύνολο γνώσεων που θα τους επιτρέπει να αντιλαμβάνονται εκ των προτέρων τι προσδοκά από τη συμπεριφορά τους το δίκαιο, ώστε να είναι σε θέση να διαμορφώνουν τις σχέσεις τους χωρίς τον κίνδυνο να υποστούν αιφνιδιαστικά τις δυσάρεστες συνέπειες της παράβασης κάποιου νόμου.

Σκοπός του μαθήματος «**Στοιχεία Εργατικού Δικαίου**» είναι να αναπτύξει στους μαθητές/μαθήτριες ένα σύγχρονο εννοιολογικό υπόβαθρο γνώσεων το οποίο θα τους επιτρέπει να κατανοούν τους κανόνες που έχουν σχέση με την προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια του εργαζόμενου ανθρώπου και την κοινωνική ισορροπία των συντελεστών της παραγωγικής διαδικασίας.

Τα θέματα διδάσκονται με τρόπο ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι του μαθήματος. Ο προγραμματισμός της διδακτέας ύλης (ετήσιος, εξαμηνιαίος, εβδομαδιαίος και ωριαίος), είναι απαραίτητος. Ενδείκνυται να δίνονται στους μαθητές/μαθήτριες δραστηριότητες μέσα στην τάξη όπως ασκήσεις, πρακτικά θέματα και μικρές μελέτες περιπτώσεων, για την καλύτερη κατανόηση των θεμάτων. Επισημαίνεται επίσης, ότι επιβάλλεται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών/μαθητριών.

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑ.Λ.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Γ΄ τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Γ΄ τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ (2Θ+4Ε)

Γ΄ τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών:

[Φ.Ε.Κ. 2322/τ.Β΄/31.12.1999](#) (σελ. 30683-30693), προσαρμοσμένο στα ισχύοντα φορολογικά δεδομένα.

Το περιεχόμενο του μαθήματος υφίσταται συχνές αλλαγές, λόγω των μεταβολών στις φορολογικές διατάξεις. Για να ξεπεραστεί αυτή η 'ενδογενής' δυσκολία, απαιτείται η συνεχής ενημέρωση των διδασκόντων από πηγές, όπως το Υπουργείο Οικονομικών και τις Δ.Ο.Υ., το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας και άλλες αξιόπιστα μέσα οικονομικής ενημέρωσης. Κρίσιμο χαρακτηρίζεται οι μαθητές/ μαθήτριες να διδαχθούν τον τρόπο αντιμετώπισης αυτών των αλλαγών και των επιπτώσεών τους, όπως θα κληθούν να κάνουν και στο πραγματικό εργασιακό περιβάλλον.

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «**Φορολογική Λογιστική**» των κ.κ. Π. Ρεκλείτη και Φίλη.

Οδηγίες διδασκαλίας:

Βασικός σκοπός του μαθήματος «Φορολογική Πρακτική» είναι οι μαθητές/μαθήτριες:

- ▶ να γνωρίσουν τις βασικές φορολογικές έννοιες,
- ▶ να αποκτήσουν γνώσεις και ικανότητες σε φορολογικά θέματα, τα οποία σχετίζονται με τον Φ.Π.Α., τις δηλώσεις εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς (πρακτικές ασκήσεις και συμπλήρωση εντύπων), ώστε αυτοί να είναι σε θέση να εργαστούν ως βοηθοί λογιστές ή να συνεχίσουν ανώτερες οικονομικές σπουδές,
- ▶ Να μπορούν να εφαρμόζουν τις αποκτηθείσες γνώσεις συμπληρώνοντας σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή όλα τα ασφαλιστικά και φορολογικά έντυπα που υποχρεούνται να υποβάλλουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να ακολουθούν το βιβλίο ως προς τη βασική του θεματολογία, προσαρμόζοντας το περιεχόμενο σύμφωνα με τις ισχύουσες βασικές νομοθετικές διατάξεις. Συγκεκριμένα, προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να λάβουν υπόψη τους κατά τη διδασκαλία τις ακόλουθες νομοθετικές / φορολογικές διατάξεις:

- A) Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Νόμος 4093/2012, Φ.Ε.Κ. 222 Α', Υποπαράγραφος Ε.1)
- B) Νόμος 4172/2013 (ΦΕΚ 167 Α'), «Φορολογία Εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του Ν. 4046/2012, του Ν. 4093/2012 και του Ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις»
- Γ) Νόμος 4308/2014 (ΦΕΚ 251 Α'), «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις»
- Δ) Νόμος 2859/2000 (ΦΕΚ 248 Α'), «Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας»
- Ε) Νόμος 4334/2015 (ΦΕΚ 80 Α'), «Επείγουσες Ρυθμίσεις για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.)»

Η νομοθεσία είναι διαθέσιμη μέσω της ιστοσελίδας του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Για την πληρέστερη κατανόηση και αφομοίωση του περιεχομένου του μαθήματος συνίσταται να χρησιμοποιούνται:

- Αριθμητικά παραδείγματα/ εφαρμογές
- Ασκήσεις
- Ατομικές/ Ομαδικές εργασίες
- Άρθρα του οικονομικού τύπου σε έντυπη και ψηφιακή μορφή
- Υλικό και επικαιροποιημένοι σύνδεσμοι από αξιόπιστους φορείς και υπηρεσίες, όπως τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (π.χ. http://www.gsis.gr/gsis/export/sites/default/gsis_site/Services/documents_polites/FOROLOG_ODIGOS_2016_v1.pdf) ή τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων (<http://www.publicrevenue.gr/kpi/>) αξιοποιώντας και τη σχετική ηλεκτρονική βιβλιοθήκη της

υπηρεσίας και τα σχετικά φίλτρα αυτής (π.χ. <http://www.publicrevenue.gr/elib/navigation?thematic=forthm&year=2016>)

Προτείνεται επίσης να οριστούν εργασίες/ project που αναφέρονται σε επεξεργασία στοιχείων που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο εκπαιδευτικών επισκέψεων σε:

- Επιχειρήσεις που λειτουργούν οργανωμένο λογιστήριο
- Λογιστικά γραφεία
- Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες
- Ι.Κ.Α.

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (4Ε)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών:

[Φ.Ε.Κ. 2322/τ.Β'/31.12.1999](#) (σελ. 30694-30699) προσαρμοσμένο στα ισχύοντα δεδομένα.

Συνιστάται η διαρκής ενημέρωση των διδασκόντων από πηγές, όπως το Υπουργείο Οικονομικών και τις Δ.Ο.Υ., το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας και άλλες αξιόπιστα μέσα οικονομικής ενημέρωσης. Κρίσιμο χαρακτηρίζεται οι μαθητές/ μαθήτριες να διδαχθούν τον τρόπο αντιμετώπισης αυτών των αλλαγών και των επιπτώσεών τους, όπως θα κληθούν να κάνουν και στο πραγματικό εργασιακό περιβάλλον.

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «**Λογιστικές Εφαρμογές**» των κ.κ. Π. Μίχου, Ν. Σερδάρη και Μ. Κατσιφώτη.

Οδηγίες διδασκαλίας:

Σκοπός του μαθήματος «Λογιστικές Εφαρμογές» είναι να αποκτήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες εκείνες τις θεωρητικές και κυρίως τις πρακτικές γνώσεις (Λογιστικές διαδικασίες) που θα τους δώσουν τη δυνατότητα να εργασθούν ως Βοηθοί Λογιστή στην τήρηση βιβλίων Γ' κατηγορίας. Με τις Λογιστικές Εφαρμογές επιδιώκεται η προσομοίωση με τις συνθήκες μιας πραγματικής επιχείρησης, για την οποία ο μαθητής/ μαθήτρια θα:

- εκδίδει όλα τα στοιχεία που είναι υποχρεωμένα να εκδώσει η επιχείρηση.
- ενημερώνει τα Λογιστικά βιβλία με βάση τις γενικές Αρχές της Λογιστικής Επιστήμης και τα ισχύοντα Λογιστικά Πρότυπα
- παρακολουθεί και διεκπεραιώνει όλες τις Φορολογικές και Ασφαλιστικές υποχρεώσεις.
- συντάσσει τις Φορολογικές δηλώσεις του Νομικού Προσώπου

Με το μάθημα Λογιστικές Εφαρμογές επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες να είναι ικανοί /ές να:

- περιγράφουν τη σειρά των ενεργειών που απαιτούνται για τη σύσταση του Νομικού προσώπου.

- διεκπεραιώνουν τη διαδικασία έναρξης επιτηδεύματος.
- επιλέγουν τα βιβλία που πρέπει να θεωρήσουν με βάση το λογιστικό σύστημα που θα χρησιμοποιήσουν και τον τρόπο ενημέρωσης (χειρόγραφα ή μηχανογραφικά).
- επιλέγουν τα στοιχεία που πρέπει να θεωρήσουν.
- προετοιμάζουν όλα τα παραπάνω για θεώρηση.
- διενεργούν τις Λογιστικές εγγραφές σύστασης και καταβολής του Εταιρικού κεφαλαίου.
- συντάσσουν και να καταχωρούν στο βιβλίο την αρχική απογραφή και τον Ισολογισμό.
- εκδίδουν τα παραστατικά που πρέπει να εκδώσει η επιχείρηση για τις οικονομικές πράξεις που διενεργεί.
- καταχωρούν το σύνολο των παραστατικών στα Λογιστικά βιβλία.
- συντάσσουν την περιοδική δήλωση του Φ.Π.Α. (Φόρος Προστιθέμενης Αξίας)
- συντάσσουν την προσωρινή δήλωση απόδοσης των παρακρατούμενων φόρων
- διενεργούν όλους τους ελέγχους και να συμφωνούν τα αθροίσματα των ημερολογίων.
- διενεργούν τις συγκεντρωτικές εγγραφές του μήνα.
- ενημερώνουν το Γενικό Καθολικό.
- συντάσσουν και να συμφωνούν όλα τα Ισοζύγια του μήνα.
- οριστικοποιούν τις εγγραφές του μήνα
- κάνουν τους απαραίτητους ελέγχους και συμφωνίες.
- αναφέρουν σε ποιο ημερολόγιο καταχωρούνται αυτές οι λογιστικές εγγραφές.
- προσδιορίζουν τους λογαριασμούς Εσόδων και Εξόδων που χρειάζονται χρονική τακτοποίηση και να διενεργούν τις εγγραφές τακτοποίησης.
- υπολογίζουν τις αποσβέσεις της χρήσης και να τις εμφανίζουν στα λογιστικά βιβλία.
- συντάσσουν ή να εκτυπώνουν το Β' προσωρινό Ισοζύγιο.
- προσδιορίζουν το οικονομικό αποτέλεσμα.
- διανέμουν το θετικό οικονομικό αποτέλεσμα.
- συντάσσουν ή να εκτυπώνουν το Οριστικό Ισοζύγιο.
- διενεργούν τις εγγραφές Κλεισίματος (μεταφορά στον Ισολογισμό)
- συντάσσουν και να καταχωρούν την απογραφή και τον Ισολογισμό στο βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών.
- συντάσσουν τη δήλωση φορολογίας του Νομικού Προσώπου
- συντάσσουν το μηχανογραφικό δελτίο.
- διενεργούν τις εγγραφές ανοίγματος της νέας χρήσης.
- συντάσσουν και να ελέγχουν τη συμφωνία της εκκαθαριστικής δήλωσης του Φ.Π.Α. με το Εισόδημα.
- συντάσσουν την οριστική δήλωση Φ.Μ.Υ. (Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών) και να εκδίδουν τις Βεβαιώσεις αποδοχών.

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (3Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1022/τ.Β'/11.08.2000](#) (σελ. 14380-14382)

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «**Δημόσιες Σχέσεις**» των κ.κ. Κ. Κουτρομάνου, Ν. Μαντά, Η. Μοσχονά και Ν. Σερδάρη.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ' αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β'/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ' αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β'/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ (LOGISTICS) (2Θ+3Ε)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β'/04.08.2016](#) (σελ. 26159-26161)

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «Εφαρμογές Εφοδιαστικής» των κ.κ. Δ. Φωλίνα και Δ. Αηδόνη.

ΜΑΘΗΜΑ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (2Θ+2Ε)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β'/04.08.2016](#) (σελ. 26161-26163)

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «Οργάνωση και Διαχείριση Μεταφορών» του κ. Δ. Φωλίνα.

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (4Ε)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «Λογιστικές Εφαρμογές» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ' αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β'/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ' αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β'/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ (2Θ+2Ε)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β'/04.08.2016](#) (σελ. 26172-26178). Συμπληρωματικά, μπορούν να αξιοποιηθούν τα Φ.Ε.Κ. του μαθήματος του 2^{ου} κύκλου Τ.Ε.Ε. «Τουριστικό Μάρκετινγκ» [Φ.Ε.Κ. 1667/τ.Β'/13.12.2001](#) (σελ. 22728-22736) και του μαθήματος «Εμπορία (marketing) γεωργικών προϊόντων» [Φ.Ε.Κ. 2323/τ.Β'/31.12.1999](#), (σελ. 31082-31090).

Διδακτέα ύλη:

1) Από το βιβλίο «**Τουριστικό Μάρκετινγκ**» των κ.κ. Η. Μοσχονά, Α. Βάθη και Χ. Πετρέα οι ακόλουθες ενότητες:

- Κεφάλαιο 1 (Τουριστικό Μάρκετινγκ): Υποενότητα 1.5
- Κεφάλαιο 2 (Βασικές Έννοιες του Τουριστικού Μάρκετινγκ): Υποενότητα 2.3
- Κεφάλαιο 3 (Ο προγραμματισμός του Τουριστικού Μάρκετινγκ): Ολόκληρο το κεφάλαιο
- Κεφάλαιο 7 (Εσωτερικό Μάρκετινγκ): Ολόκληρο το κεφάλαιο
- Κεφάλαιο 8 (Πολιτική Τουριστικού Προϊόντος): Ολόκληρο το κεφάλαιο
- Κεφάλαιο 10 (Τα δίκτυα διανομής στην τουριστική βιομηχανία): Ολόκληρο το κεφάλαιο
- Κεφάλαιο 16 (Το Μάρκετινγκ της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού): Ολόκληρο το κεφάλαιο

2) Από το βιβλίο «**Εμπορία (marketing) Γεωργικών Προϊόντων**» των κ.κ. Δ. Κοντογεωργάκου, Ν. Κοντομίχου, Ι. Βασιλείου και Ι. Νάνου οι ακόλουθες ενότητες:

- Κεφάλαιο 1 (Εισαγωγή στην Εμπορία γεωργικών προϊόντων): Υποενότητες 1.1 ως και 1.7
- Κεφάλαιο 2 (Οι λειτουργίες του Marketing): Υποενότητα 2.2
- Κεφάλαιο 4 (Η πληροφόρηση και έρευνα Μάρκετινγκ): Υποενότητες 4.3 και 4.10
- Κεφάλαιο 7 (Τιμολόγηση γεωργικών προϊόντων και αποδοτικότητα του Μάρκετινγκ): Ολόκληρο το κεφάλαιο
- Κεφάλαιο 8 (Η διανομή των γεωργικών προϊόντων): Ολόκληρο το κεφάλαιο
- Κεφάλαιο 9 (Εξαγωγικό εμπόριο των γεωργικών προϊόντων και πολιτική της Ε.Ε.): Ολόκληρο το κεφάλαιο

Οδηγίες διδασκαλίας:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι μαθητές/μαθήτριες να εξοικειωθούν εμπράκτως με τα εργαλεία του μάρκετινγκ, ώστε να είναι σε θέση να τα αξιοποιήσουν σχεδιάζοντας και υλοποιώντας ενέργειες και σχέδια μάρκετινγκ (marketing plans) τόσο για υλικά προϊόντα (π.χ. αγροτικά προϊόντα) όσο και υπηρεσίες (π.χ. τουρισμός). Ειδικότερα, στο πλαίσιο του μαθήματος οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση να σχεδιάζουν και υλοποιούν συντονισμένες δράσεις έρευνας αγοράς, τμηματοποίησης, στόχευσης και τοποθέτησης, πολιτικής προϊόντος, τιμολόγησης, προβολής-επικοινωνίας, πωλήσεων και πολιτικής διανομής. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δίδεται στα σύγχρονα εργαλεία ηλεκτρονικού μάρκετινγκ, σε τεχνικές πωλήσεων καθώς και σε βασικές εφαρμογές της έρευνας αγοράς. Τέλος, οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες και πρόσθετες απαιτήσεις του μάρκετινγκ υπηρεσιών, του εσωτερικού, βιομηχανικού, αγροτικού και τουριστικού μάρκετινγκ.

Για τη διδασκαλία του μαθήματος οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει απαραίτητως να έχουν καλύψει την ύλη των Κεφαλαίων 4 («Η τμηματοποίηση της αγοράς») και 5 («Σύστημα πληροφοριών Μάρκετινγκ και έρευνας») του βιβλίου «Αρχές Μάρκετινγκ» (συγγραφείς: Βάθης, Ζωντήρος, κ.α., έκδοση Ι.Τ.Υ.Ε. Διόφαντος), το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη διδασκαλία του μαθήματος «Εισαγωγή στο Marketing» της Β' ΕΠΑ.Λ.

Συνιστάται το μάθημα να έχει πρακτικό χαρακτήρα και να επιχειρείται η σύνδεση με την πράξη μέσα από μελέτες περιπτώσεων και ερευνητικές εργασίες. Για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού ενθαρρύνεται η χρήση πρακτικών παραδειγμάτων, μελετών περιπτώσεων (case studies) και παρουσιάσεων βέλτιστων πρακτικών (best practices) που ακολουθούνται από πραγματικές επιχειρήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο μπορούν να διοργανωθούν επισκέψεις σε επιχειρήσεις ή να προσκληθούν εμπειρογνώμονες (είτε δια ζώσης /με φυσική παρουσία ή μέσω τηλεδιάσκεψης).

Πέραν των ανωτέρω, το εργαστηριακό μάθημα «Εφαρμογές Marketing» προτείνεται να αποτελέσει ένα ολοκληρωμένο project δημιουργίας marketing plan. Για τον σκοπό αυτό, οι μαθητές θα πρέπει να σχεδιάσουν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο μάρκετινγκ, τα επιμέρους στοιχεία του οποίου θα διαμορφώνονται και θα ολοκληρώνονται κατά τη διάρκεια των εργαστηριακών μαθημάτων. Προτείνεται η υλοποίηση του εν λόγω project να πραγματοποιηθεί σε ομάδες 2 ή 3 μαθητών, ώστε οι μαθητές να καλλιεργήσουν δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας. Παράλληλα ή εναλλακτικά οι μαθητές σε ομάδες μπορούν να αναλάβουν την υλοποίηση δράσεων/ project έρευνας αγοράς και καταναλωτικών συνηθειών επιμέρους ομάδων του πληθυσμού και να καταγράψουν, αναλύσουν, συγκρίνουν και παρουσιάσουν τα ευρήματα και συμπεράσματά τους. Επίσης, στο πλαίσιο του μαθήματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν παιχνίδια ρόλων (π.χ. για τη διδακτική ενότητα που αφορά σε τεχνικές πωλήσεων).

Τέλος, προτείνεται, στις σχολικές μονάδες όπου είναι διαθέσιμες οι σχετικές άδειες χρήσης, οι διδάσκοντες να αξιοποιήσουν το εγκεκριμένο από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο εκπαιδευτικό λογισμικό «Εφαρμογές Marketing», το οποίο είχε διαμορφωθεί και σταλεί σε σχολικές μονάδες στο πλαίσιο του προγράμματος «Λαέρτης».

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β'/04.08.2016](#) (σελ. 26178-26186)

Διδακτέα ύλη:

Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να αξιοποιήσουν το βιβλίο εμπορίου που διανέμεται στους μαθητές/μαθήτριες με σκοπό την πρακτική εξάσκηση σε σύγχρονα θέματα δημιουργίας και προβολής της διαφήμισης. Από το εν λόγω βιβλίο, προτείνεται η ακόλουθη διδακτέα ύλη:

Κεφάλαιο 2^ο «Διαφημιστικός Σχεδιασμός»

Επιγραμματικά: 2.2.

Αναλυτικά: 2.1. -2.3.

Κεφάλαιο 3^ο «Διαφημιστική Στρατηγική»

Επιγραμματικά: 3.3. – 3.4. – 3.5. (Εισαγωγή)

Αναλυτικά: 3.1. - 3.2. – 3.5. (Ενότητες α και β)

Κεφάλαιο 4^ο «Το Δημιουργικό»

Επιγραμματικά: 4.1. – 4.2. – 4.3. – 4.5. – 4.9. 4.10. – 4.11. – 4.12.

Αναλυτικά: 4.4. - 4.6. – 4.7. – 4.8.

Να μην διδαχθούν: 4.13. -4.14.

Κεφάλαιο 5^ο «Σχεδιασμός Μέσων»

Επιγραμματικά: 5.1. – 5.2. – 5.3. - 5.7. - 5.8. - 5.9. - 5.10. - 5.12.

Αναλυτικά: 5.4. - 5.5. – 5.6. – 5.11.

Κεφάλαιο 6^ο «Εναλλακτικές μορφές προώθησης»

Επιγραμματικά: 6.1. – 6.2. – 6.6. – 6.7. – 6.8. – 6.9.

Αναλυτικά: 6.3. - 6.4. – 6.5. – 6.10. – 6.11. – 6.12. – 6.13. – 6.14. – 6.15.

Κεφάλαιο 7^ο «Σύγχρονες τάσεις στη Διαφήμιση»

Επιγραμματικά: 7.1. – 7.2. – 7.3. – 7.4. – 7.5. - 7.6.

Αναλυτικά: 7.7. - 7.8. 7.9.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν συμπληρωματικά και κατά την κρίση τους να αξιοποιήσουν το συναφές περιεχόμενο των ακόλουθων βιβλίων που έχουν διανεμηθεί στο πλαίσιο του μαθήματος «Εφαρμογές Μάρκετινγκ» και ειδικότερα τις ακόλουθες ενότητες:

1) Από το βιβλίο «**Τουριστικό Μάρκετινγκ**» των κ.κ. Η. Μοσχονά, Α. Βάθη και Χ. Πετρέα, οι ακόλουθες ενότητες:

- Κεφάλαιο 11 (Πολιτική προώθησης προϊόντων, επικοινωνία-προώθηση)

- Κεφάλαιο 13 (Η διαφήμιση του τουριστικού προϊόντος)

- Κεφάλαιο 14 (Διαφημιστικά τουριστικά έντυπα/ φυλλάδια)

- Κεφάλαιο 15 (Προώθηση πωλήσεων στην τουριστική βιομηχανία, προσωπική πώληση στην τουριστική βιομηχανία)

2) Από το βιβλίο «**Εμπορία (marketing) Γεωργικών Προϊόντων**» των κ.κ. Δ. Κοντογεωργάκου, Ν. Κοντομίχου, Ι. Βασιλείου και Ι. Νάνου:
- Κεφάλαιο 3 (Προβολή και προώθηση)

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (2Θ+3Ε)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Λογιστικές Εφαρμογές**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ' αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β'/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ' αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β'/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' τάξης Ημερήσιων και της Δ' τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ (6Ε)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1667/τ.Β'/13.12.2001](#) (σελ. 22715-22719)

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «**Εφαρμογές Η/Υ στον Τουρισμό**» των κ.κ. Σ. Κουτσογεωργόπουλου, Χ. Λαλά και Κ. Λιβαδά.

ΜΑΘΗΜΑ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (5Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1667/τ.Β'/13.12.2001](#) (σελ. 22683-22690)

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «**Τουριστική Γεωγραφία**» των κ. Θ. Τερκενλή κ.α.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να αξιοποιούν το διαδίκτυο για τον εμπλουτισμό του περιεχομένου με σύγχρονες εικόνες και εξελίξεις που αφορούν κάθε προορισμό. Επίσης, κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευτικοί να αναθέσουν στους μαθητές ομαδικές εργασίες παρουσίασης/ τουριστικής ανάδειξης διαφορετικών προορισμών από την Ελλάδα ή το εξωτερικό.

Οδηγίες διδασκαλίας:

Συνίσταται οι εκπαιδευτικοί να φροντίζουν ώστε οι μαθητές και μαθήτριες να έχουν τη δυνατότητα να πλοηγηθούν στο διαδίκτυο για να έχουν οπτική επαφή με όλους τους τουριστικούς προορισμούς – τουριστικά αξιοθέατα τα οποία περιλαμβάνονται στο εκπαιδευτικό υλικό.

Μέρος Α: Ευρώπη- Ελλάδα, Κεφάλαια 1 έως 8

Όσον αφορά στον Ελληνικό χώρο, η διδασκαλία θα πρέπει να εστιάζει τόσο στους δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς όσο και στην υπόλοιπη χώρα. Οι μαθητές και μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση να αναζητούν τα τουριστικά αξιοθέατα που διαθέτει μια περιοχή και να προτείνουν στον υποψήφιο τουρίστα τις εναλλακτικές προτάσεις που έχει σε έναν τουριστικό προορισμό είτε έχει εκτεταμένη τουριστική ανάπτυξη, είτε έχει αναπτύξει ήπιες μορφές τουρισμού. Ως κύρια εργασία προτείνεται η σχεδίαση ενός χάρτη της Ελλάδας και η ένδειξη πάνω σε κάθε νομό τουλάχιστον ενός τουριστικού αξιοθέατου, κατά προτίμηση με εικόνες. Ως επιμέρους εργασίες οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να αναζητούν φωτογραφικό υλικό και πληροφορίες για κάθε αξιοθέατο που διδάσκονται.

Όσον αφορά στον Ευρωπαϊκό χώρο, οι μαθητές και μαθήτριες, ως πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να γνωρίσουν αναλυτικά όλες τις χώρες της Ευρώπης. Εξυπακούεται ότι ισχύουν οι οδηγίες που αναφέρθηκαν για τον Ελληνικό χώρο (ότι θα πρέπει να είναι σε θέση να αναζητούν, να εντοπίζουν και να προτείνουν τα αξιοθέατα σε όποιον τουριστικό προορισμό τους ζητηθεί). Μετά την

ολοκλήρωση της ενότητας προτείνεται, ως κύρια εργασία, η σχεδίαση ενός χάρτη της Ευρώπης, έτσι ώστε ο μαθητής/ μαθήτρια να έχει μια πληρέστερη εικόνα της γεωμορφολογικής θέσης της χώρας μας σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Ως επιμέρους εργασίες μπορούν να ορίζονται η αναλυτική μελέτη των τουριστικών αξιοθέατων κάθε χώρας με πληροφορίες και εικόνες για κάθε ένα από αυτούς.

Μέρη Β: Κεφάλαια 9 έως 17

Συνιστάται οι μαθητές και μαθήτριες να έχουν μια γενική εικόνα των ηπείρων και των χωρών από τις οποίες αποτελούνται χωρίς να υπεισέρχονται σε λεπτομέρειες. Θα πρέπει όμως να έχουν την ικανότητα να βρίσκουν τους τουριστικούς προορισμούς και πληροφορίες γι' αυτούς όταν τους ζητηθεί. Προτείνεται επίσης η σχεδίαση χαρτών για κάθε ήπειρο καθώς και η σχεδίαση ενός παγκόσμιου χάρτη.

ΜΑΘΗΜΑ: ΓΑΛΛΙΚΑ ή ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ (2Θ)

Γ' τάξη Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Για την Ειδικότητα «Υπάλληλος Οικονομίας και Διοίκησης στον Τουρισμό» για το σχολικό έτος 2016-2017 θα ισχύσουν τα **Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών** για τη Γαλλική και τη Γερμανική Γλώσσα που δημοσιεύθηκαν στο [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β'/04.08.2016](#).

Όσον αφορά στο διδακτικό εγχειρίδιο που θα χρησιμοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς για την διδασκαλία του μαθήματος, θα κοινοποιηθούν από το ΥΠΠΕΘ στα σχολεία οι λίστες με τα ελεύθερα βοηθήματα για τη διδασκαλία της Γαλλικής και Γερμανικής γλώσσας στην ανωτέρω ειδικότητα. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να οργανώσουν το μάθημά τους με βάση τα όσα προβλέπονται στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, το εγχειρίδιο που θα επιλέξουν από την εγκεκριμένη λίστα και τις προσωπικές τους σημειώσεις.

Γ΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑ.Λ.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ (2Θ+4Ε)

Γ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1561/τ.Β΄/17.08.2007](#) (σελ. 22572-22574)

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «**Εργασίες Σύγχρονου Γραφείου**» των κ.κ. Καλλιμάνη-Κοτσώνη, Μακρή-Γιαννοπούλου και Σαββοπούλου-Λεβεσίου.

Οδηγίες διδασκαλίας:

Το μάθημα «Σύγχρονο Περιβάλλον Γραφείου» διεξάγεται βασικά με χρήση Η/Υ και άλλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας σε κατάλληλα εξοπλισμένα εργαστήρια. Παράλληλα, ενδείκνυται να δίνονται στους μαθητές αντίγραφα διαφόρων εγγράφων γραφείου για πρακτική εξάσκηση, καθώς και διάφορα έντυπα, φωτογραφίες και φυλλάδια σχετικού περιεχομένου. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην εξοικείωση με τον Η/Υ και ιδιαίτερα στην άριστη και ευχερή χρήση του επεξεργαστή κειμένου (Word), ώστε να είναι σε θέση οι μαθητές στο τέλος της χρονιάς να έχουν αποκτήσει ακρίβεια και ταχύτητα στη διεκπεραίωση των εργασιών γραφείου που απαιτούν τη χρήση Η/Υ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (4Ε)

Γ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Λογιστικές Εφαρμογές** » της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (3Θ)

Γ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Επικοινωνία και Δημόσιες Σχέσεις** » της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΘΗΚΩΝ (3Θ+2Ε)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β'/04.08.2016](#) (σελ. 26155-26158)

Διδακτέα ύλη:

Ολόκληρο το βιβλίο «**Οργάνωση και Διαχείριση Αποθηκών**» του κ. Δ. Φωλίνα

Οδηγίες Διδασκαλίας:

Σκοπός του μαθήματος, το οποίο συγκροτείται από θεωρητικό και εργαστηριακό σκέλος, είναι να γνωρίσουν οι μαθητές/μαθήτριες τις βασικές έννοιες της οργάνωσης και διαχείρισης αποθηκών, ώστε να κατανοούν και να μπορούν να ενταχθούν ομαλά στο περιβάλλον εργασίας της αποθήκης. Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τις βασικές επιλογές που αφορούν τα κρίσιμα ζητήματα της αποθήκευσης, όπως η επιλογή τρόπου αποθήκευσης και τοποθεσίας, η σχεδίαση και η χωροθέτηση, η χωροταξία, η φιλοσοφία αποθήκευσης, το μοναδιαίο φορτίο, τα συστήματα αποθήκευσης και ενδο-διακίνησης, ο προσδιορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων). Τέλος, σκοπός του μαθήματος είναι να έρθουν οι μαθητές/μαθήτριες σε επαφή με τους τρόπους αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στην οργάνωση και διαχείριση των αποθηκών.

Στο πλαίσιο του μαθήματος είναι σκόπιμο να επιχειρείται η σύνδεση με την πράξη μέσα από μελέτες περιπτώσεων και εργαστηριακές ασκήσεις. Για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού ενθαρρύνεται η χρήση πρακτικών παραδειγμάτων, μελετών περιπτώσεων (case studies) και παρουσιάσεων βέλτιστων πρακτικών (best practices) που ακολουθούνται από πραγματικές επιχειρήσεις σε τοπικό, εθνικό ή και διεθνές επίπεδο. Προς αυτή την κατεύθυνση, μπορούν να συμβάλλουν και οι ερωτήσεις και ασκήσεις που περιλαμβάνονται στο σχολικό βιβλίο. Επίσης, κρίνεται σκόπιμο να διοργανωθούν επισκέψεις σε διαφορετικές κατηγορίες οργανωμένων αποθηκών επιχειρήσεων (βιομηχανικών, εισαγωγικών, κ.λπ.) ή να προσκληθούν επαγγελματίες με αξιόλογη εμπειρία στο αντικείμενο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ (3Θ)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1561/τ.Β'/17.08.2007](#) (σελ. 22575-22582)

Διδακτέα ύλη:

Από το βιβλίο «**Οικονομικά Μαθηματικά**» των κ.κ. Θ. Αποστολόπουλου και Γ. Καΐτσα οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο οι μαθητές/ μαθήτριες μπορούν να διακρίνουν τις κατηγορίες των Μαθηματικών, να κατανοήσουν το πεδίο εφαρμογής των Οικονομικών Μαθηματικών και τις σχετικές βασικές έννοιες, που θα συναντήσουν, όπως: χρήμα, κεφαλαίο, τόκος, επιτόκιο κ.α.

Κεφάλαιο 2: Η Μέθοδος των Τριών, Ποσοστά (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το κεφάλαιο προτείνεται να γίνει μια σύντομη επανάληψη στις Μεθόδους των Τριών και στα Ποσοστά.

Κεφάλαιο 3: Μερισμός σε μέρη ανάλογα (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το κεφάλαιο οι μαθητές/ μαθήτριες εξασκούνται στους ανάλογους, αντίστροφους και αντιστρόφως ανάλογους αριθμούς και επιπλέον μαθαίνουν να επιλύουν προβλήματα μερισμού. Επίσης, μαθαίνουν την έννοια της Εταιρείας και τον τρόπο υπολογισμού του κέρδους ή της ζημιάς που αναλογεί σε κάθε εταίρο, ανάλογα με το κεφάλαιό του και ανάλογα με το χρόνο συμμετοχής του κεφαλαίου του στην εταιρεία. Προτείνεται να γίνουν παραδείγματα προβλημάτων μερισμού και προβλημάτων Εταιρείας.

Κεφάλαιο 4: Απλός Τόκος (όλο το κεφάλαιο)

Στο 4^ο κεφάλαιο οι μαθητές/ μαθήτριες γνωρίζουν τις έννοιες: του απλού τόκου, του κεφαλαίου, του επιτοκίου, του χρόνου, μαθαίνουν τα σύμβολά τους και εφαρμόζοντας απλά παραδείγματα μαθαίνουν να επιλύουν προβλήματα τόκου.

Κεφάλαιο 5: Προεξόφληση με απλό τόκο: οι παράγραφοι: 5.1 και 5.2 (5.2.1, 5.2.2., 5.2.3. μέχρι και 5.2.4.).

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ (LOGISTICS) (2Θ+3Ε)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Εφαρμογές Εφοδιαστικής (Logistics)**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ της Γ' τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (2Θ+2Ε)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 2411/τ.Β'/04.08.2016](#) (σελ. 26165-26172)

Διδακτέα ύλη:

- 1) Ολόκληρο το βιβλίο «**Εισαγωγή στη Διαφήμιση**» του κ. Γ. Κοκκίνη.
- 2) Ολόκληρο το βιβλίο «**Δημόσιες Σχέσεις**» των κ.κ. Κ. Κουτρομάνου, Ν. Μαντά, Η. Μοσχονά και Ν. Σερδάρη.

ΜΑΘΗΜΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ (3Θ)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1561/τ.Β'/17.08.2007](#) (σελ. 22575-22582)

Διδακτέα ύλη:

Από το βιβλίο «**Οικονομικά Μαθηματικά**» των κ.κ. Θ. Αποστολόπουλου και Γ. Καΐτσα οι ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο οι μαθητές/ μαθήτριες μπορούν να διακρίνουν τις κατηγορίες των Μαθηματικών, να κατανοήσουν το πεδίο εφαρμογής των Οικονομικών Μαθηματικών και τις σχετικές βασικές έννοιες, που θα συναντήσουν, όπως: χρήμα, κεφαλαίο, τόκος, επιτόκιο κ.α.

Κεφάλαιο 2: Η Μέθοδος των Τριών, Ποσοστά (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το κεφάλαιο προτείνεται να γίνει μια σύντομη επανάληψη στις Μεθόδους των Τριών και στα Ποσοστά.

Κεφάλαιο 3: Μερισμός σε μέρη ανάλογα (όλο το κεφάλαιο)

Σε αυτό το κεφάλαιο οι μαθητές/ μαθήτριες εξασκούνται στους ανάλογους, αντίστροφους και αντιστρόφως ανάλογους αριθμούς και επιπλέον μαθαίνουν να επιλύουν προβλήματα μερισμού. Επίσης, μαθαίνουν την έννοια της Εταιρείας και τον τρόπο υπολογισμού του κέρδους ή της ζημιάς που αναλογεί σε κάθε εταίρο, ανάλογα με το κεφάλαιό του και ανάλογα με το χρόνο συμμετοχής του κεφαλαίου του στην εταιρεία. Προτείνεται να γίνουν παραδείγματα προβλημάτων μερισμού και προβλημάτων Εταιρείας.

Κεφάλαιο 4: Απλός Τόκος (όλο το κεφάλαιο)

Στο 4^ο κεφάλαιο οι μαθητές/ μαθήτριες γνωρίζουν τις έννοιες: του απλού τόκου, του κεφαλαίου, του επιτοκίου, του χρόνου, μαθαίνουν τα σύμβολά τους και εφαρμόζοντας απλά παραδείγματα μαθαίνουν να επιλύουν προβλήματα τόκου.

Κεφάλαιο 5: Προεξόφληση με απλό τόκο: οι παράγραφοι: 5.1 και 5.2 (5.2.1, 5.2.2., 5.2.3. μέχρι και 5.2.4.).

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ (2Θ+2Ε)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Εφαρμογές Μάρκετινγκ**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ της Γ' τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ (2Θ+2Ε)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Δημιουργία και Προβολή της Διαφήμισης**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ της Γ' τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο, προσαρμόζοντας το περιεχόμενο της διδασκαλίας στο ισχύον Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. και συνεκτιμώντας ότι οι μαθητές πρόκειται να διδαχθούν το εν λόγω μάθημα και στην Δ' τάξη για 2 ώρες (Εργαστήριο).

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

ΜΑΘΗΜΑ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (2Θ+4Ε)

Γ' τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών: [Φ.Ε.Κ. 1667/τ.Β'/13.12.2001](#) (σελ. 22691-22714)

Διδακτέα ύλη:

- 1) Ολόκληρο το βιβλίο «**Λειτουργίες Ξενοδοχειακών Μονάδων**» των κ.κ. Μ. Δρόσου, Μ. Φιοράκη και Α. Θεοδώρου σε συνδυασμό με τον εργαστηριακό οδηγό.
- 2) Ολόκληρο το βιβλίο **Λειτουργίες Τουριστικών Γραφείων** των κ.κ. Μ. Μπουρδή, Σ. Κάπελλα και Π. Ευσταθίου.

ΜΑΘΗΜΑ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (5Θ)

Γ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Γεωγραφία Τουρισμού**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΓΑΛΛΙΚΑ ή ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ (2Θ)

Γ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Γαλλικά ή Γερμανικά**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

Δ΄ ΤΑΞΗ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑ.Λ.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ (2Θ+4Ε)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Φορολογική Πρακτική**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#))

Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (2Θ+2Ε)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Οργάνωση και Διαχείριση Μεταφορών**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (4Ε)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Λογιστικές Εφαρμογές**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων

μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ (4Ε)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Λογιστικές Εφαρμογές**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

ΜΑΘΗΜΑ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ (2Ε)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Συμπλήρωση του περιεχομένου διδασκαλίας, όπως περιγράφηκε για το Ημερήσιο ΕΠΑ.Λ. και προσαρμογή του με βάση τα πεπραγμένα της Γ΄ τάξης Εσπερινού ΕΠΑ.Λ.

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οικονομικής Θεωρίας**» καθορίζεται με την υπ΄ αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (4Θ)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Η διδακτέα-εξεταστέα ύλη του Πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος «**Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης**» καθορίζεται με την υπ' αριθ. Φ6/160716/Δ4/29.09.2016 ([ΦΕΚ 3143/τ.Β΄/30.09.2016](#)) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός διδακτέας - εξεταστέας ύλης των Πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ΄ τάξης Ημερήσιων και της Δ΄ τάξης Εσπερινών ΕΠΑ.Λ. για το σχολικό έτος 2016-2017».

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ (6Ε)

Δ΄ τάξη Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. (ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Ισχύει ότι προβλέπεται για το μάθημα «**Εφαρμογές στον Τουρισμό**» της ειδικότητας ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ της Γ΄ τάξης Ημερήσιου ΕΠΑ.Λ. και αναφέρθηκε νωρίτερα στην παρούσα εγκύκλιο.

Οι διδάσκοντες να ενημερωθούν ενυπόγραφα.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Γενική Διεύθυνση Σπουδών Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης
- Δ/ση Θρησκευτικής Εκπαίδευσης
- Δ/ση Ειδικής Αγωγής & Εκπ/σης
- Δ/ση Παιδείας Ομογενών Διαπολιτ. Εκπ/σης Ξένων κ Μειον. Σχολείων.
- Αυτοτελές Τμήμα Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Δ/ση Επαγγ/κής Εκπ/σης –Τμήματα Α΄ και Β΄